

NORDMALINGS KOMMUN

**RIKTLINJER FÖR
HANDLÄGGNING AV
FÖRSÖRJNINGSSTÖD
OCH ÖVRIGT
EKONOMISKT BISTÅND**

INDIVID- OCH FAMILJEOMSORGEN

2009-12-08

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. LAGTEXT Socialtjänstlag (2001:453).....	5
2 kap. <i>Kommunens ansvar</i> 2 §.....	5
4 kap. <i>Rätten till bistånd</i> 1-6 §§.....	5
9 kap. <i>Återkrav m.m.</i> 1-4 §§.....	5
2. HANDLÄGGNINGSRUTINER M.M.	7
ALLMÄNNA RIKTLINJER.....	7
Samverkan.....	7
Barnperspektivet	7
Hänsyn till brottsoffer.....	8
Rätten till bistånd	8
ÄRENDETS GÅNG	8
Ansökan	8
Utredning.....	9
Bedömnings- och beräkningsunderlag.....	9
Handläggningstider.....	9
Delgivning och besvärshänvisning	9
Utbetalning av ekonomiskt bistånd.....	9
Överklagan.....	9
INKOMSTPRÖVNING	10
Tillgångar	10
- <i>Obundna tillgångar</i>	10
- <i>Bundna tillgångar</i>	11
- <i>Pensionsförsäkringar och pensionssparkonto</i>	11
Inkomster	11
Förbehållsbelopp	13
Utgifter.....	13
3. FÖRSÖRJNINGSSTÖD	14
RIKTLINJER FÖR BISTÅNDSBEDÖMNING	14
RIKSNORM	14
Personliga kostnader inom riksnormen.....	14
- <i>Livsmedel</i>	15
- <i>Kläder och skor</i>	15

- Lek och fritid	15
- Hälsa och hygien	15
Gemensamma hushållskostnader inom riksnormen	15
- Förbrukningsvaror	15
- Dagstidning, telefon och TV-avgift	15
Förhöjd norm	15
Reducerad norm	16
FÖRSÖRJNINGSTÖD UTÖVER RIKSNORM	16
Arbetsresor	16
Avgift till fackförening och arbetslöshetskassa	16
Boende	16
- Egen fastighet	17
- Boendekalkyl	18
- Andrahandskontrakt	18
- Andra boendeformer	19
- Ungdomars boende	19
- Skälig rådrumstid för bostadsbyte	19
Hemförsäkring	19
Hushållsel	20

4. BISTÅND TILL LIVSFÖRING I ÖVRIGT..... 21

FÖRSÖRJNINGSTÖD ENLIGT 4 Kap. 1 § SoL	21
Alternativ medicinsk behandling	21
Barnomsorgsavgift	21
Begravningskostnad	21
Datautrustning	21
Digital tv-box	22
Flyttkostnader	22
Fritidsutrustning	22
Glasögon/Kontaktlinser	22
Hemtjänstavgift	23
Hemutrustning	23
Internet	23
Julklappspengar	23
Juridisk hjälp	24
Klädbidrag	24
Kosttillägg	24
Legitimationshandling	24
Läkarvård	25
Medicin	25
Plånböcker (förlorade)	25
Psykoterapi/Psykoanalys	25

Semester/Rekreation	26
Spädbarnsutrustning	26
Tandvård	26
- Akut tandvård	26
- Nödvändig tandvård	26
Tekniska hjälpmedel	27
Telefoninstallation	27
TV	27
Umgänge	27
- Umgängesresor	28
- Växelvis boende	28
Övriga utgifter	28
FÖRSÖRJNINGSSTÖD ENLIGT 4 Kap. 2 § SoL	29
Skulder	29
- Barnomsorgsavgift	29
- Hyres-, el- och telefonskulder	29
- Underhållsstöd	29
5. SÄRSKILDA GRUPPER AV SÖKANDE	30
Arbetslösa/Arbetssökande	30
- Långtidsarbetslösa	31
Egna företagare	31
Föräldralediga	31
Föräldrar med underhållsskyldighet	31
Gifta/Sambor	32
Inskrivna på Kriminalvårdanstalt, rättspsykiatrisk vård, institution etc	32
- Intensivövervakning med elektronisk kontroll – sk. Fotboja	32
- Kriminalvård	32
- Placering genom socialtjänsten	33
- Rättspsykiatrisk vård	33
- Institutionsnorm	33
Minderåriga föräldrar	33
Missbrukare	34
Personer på genomresa eller tillfälligt besök i kommunen	34
Personer 65 år eller äldre	34
Sjukskrivna	34
Studerande	35
- Studier på grundskolenivå, SFI eller med aktivitetsstöd	35
- Studerandes feriearbete	35
- Ungdomar under 18 år (21 om de studerar) som inte bor i hemmet	36
Utländska medborgare	36
- Medborgare inom EU	36
- Asylsökande	37
- Socialbidragstagare som sammanbor med asylsökande	37

6. ÅTERBETALNING OCH BEDRÄGERI.....	38
Återbetalning_____	38
Återkrav_____	38
Återsökning hos Försäkringskassan enligt AFL_____	38
Bidragsbedrägeri_____	39

LAGTEXT

Socialtjänstlag (2001:453)

2 kap. Kommunens ansvar

2 § Kommunen har det yttersta ansvaret för att de som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp som de behöver.

4 kap. Rätten till bistånd

1 § Den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt har rätt till bistånd av socialnämnden för sin försörjning, försörjningsstöd, och för sin livsföring i övrigt.

Den enskilde skall genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Biståndet skall utformas så att det stärker hans eller hennes möjligheter att leva ett självständigt liv.

2 § Socialnämnden får ge bistånd utöver vad som följer av 1 § om det finns skäl för det.

3 § Försörjningsstöd lämnas för skäliga kostnader för:

1. livsmedel, kläder och skor, lek och fritid, förbrukningsvaror, hälsa och hygien samt dagstidning, telefon och TV-avgift,
2. boende, hushållsel, arbetsresor, hemförsäkring, samt medlemskap i fackförening och arbetslöshetskassa.

Skäliga kostnader enligt första stycket 1 skall i enlighet med vad regeringen närmare föreskriver beräknas enligt en för hela riket gällande norm, riksnorm, på grundval av officiella prisundersökningar av olika hushållstypers baskonsumtion. Om det i ett enskilt fall finns särskilda skäl, skall socialnämnden dock beräkna dessa kostnader till en högre nivå. Nämnden får också i ett enskilt fall beräkna kostnaderna till en lägre nivå, om det finns särskilda skäl för detta.

4 § Socialnämnden får begära att den som uppbär försörjningsstöd under viss tid skall delta i av nämnden anvisad praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet om den enskilde inte har kunnat beredas någon lämplig arbetsmarknadspolitisk åtgärd, och

1. inte har fyllt 25 år, eller
2. har fyllt 25 år men av särskilda skäl är i behov av kompetenshöjande insatser, eller
3. följer en utbildning med tillgång till finansiering i särskild ordning men under tid för studieuppehåll behöver försörjningsstöd.

Praktik eller kompetenshöjande verksamhet som avses i första stycket skall syfta till att utveckla den enskildes möjligheter att i framtiden försörja sig själv. Verksamheten skall stärka den enskildes möjligheter att komma in på arbetsmarknaden eller, där så är lämpligt, på en fortsatt utbildning. Den skall utformas med skälig hänsyn till den enskildes individuella önskemål och förutsättningar.

Socialnämnden skall samråda med länsarbetsnämnden innan beslut fattas enligt första stycket.

5 § Om den enskilde utan godtagbart skäl avböjer att delta i praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet som anvisats enligt 4 §, får fortsatt försörjningsstöd vägras eller nedsättas. Detsamma gäller om han eller hon utan godtagbart skäl uteblir från praktiken eller den kompetenshöjande verksamheten.

6 § Den som deltar i praktik eller kompetenshöjande verksamhet som anvisats enligt 4 §, skall därvid inte ses som arbetstagare. I den utsträckning den enskilde utför uppgifter som stämmer överrens med eller till sin art liknar sådant som vanligen utförs vid förvärsarbete, skall han eller hon dock likställas med arbetstagare vid tillämpning av 2 kap. 1-9 §§, 3 kap. 1-4 §§ och 7-14 §§, 4 kap. 1-4 §§ och 8-10 §§ samt 7-9 kap. arbetsmiljölagen (1977:1160) och av lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring.

9 kap. Återkrav m.m.

1 § Om någon genom oriktiga uppgifter eller genom underlåtenhet att lämna uppgifter eller på annat sätt förorsakat att ekonomiskt bistånd enligt 4 kap. 1 § utgetts obehörigen eller med för högt belopp, får socialnämnden återkräva vad som har betalats ut för mycket.

Om någon i annat fall än som avses i första stycket tagit emot sådant ekonomiskt bistånd obehörigen eller med för högt belopp och skäligen borde ha insett detta, får socialnämnden återkräva vad som har betalats ut för mycket.

2 § Socialnämnden får, i andra fall än som avses i 1 §, återkräva bistånd som den enskilde har erhållit enligt 4 kap. 1 § endast om det har lämnats

1. som förskott på en förmån eller ersättning,
2. till den som är indragen i arbetskonflikt, eller
3. till den som på grund av förhållanden som han eller hon inte kunnat råda över hindrats från att förfoga över sina inkomster och tillgångar.

Har ekonomiskt hjälp lämnats i annat fall än som avses i 4 kap. 1 § får socialnämnden återkräva hjälpen, om den har getts under villkor om återbetalning.

Ett beslut som avser ekonomisk hjälp som kan komma att återkrävas enligt denna paragraf skall vara skriftligt. Beslutet skall innehålla uppgifter om den eller de omständigheter som enligt denna paragraf utgör grund för återbetalningsplikten. Beslutet skall delges den enskilde.

3 § Vill socialnämnden föra talan om ersättning som en enskild inte återbetalar frivilligt för ekonomisk hjälp som avses i 1 eller 2 § eller för kostnader som kommunen har haft enligt 8 kap. 1 § första eller andra stycket, skall talan väckas hos länsrätten inom tre år från det kommunens kostnader uppkom. Talan väcks vid den länsrätt inom vars domkrets den enskilde är bosatt.

Talan om ersättning får inte bifallas, om den ersättningsskyldige genom att återbetala kostnaden eller en del av denna kan antas bli ur stånd att klara sin försörjning eller sin dagliga livsföring i övrigt eller annars synnerliga skäl talar mot bifall till ersättningsanspråket.

4 § Socialnämnden får helt eller delvis efterge den ersättningsskyldighet som avses i 1 och 2 §§ och i 8 kap. 1 § första och andra styckena.

2. HANDLÄGGNINGSRUTINER

ALLMÄNNA RIKTLINJER

En viktig utgångspunkt i socialtjänstlagen är att varje människa i första hand har ett eget ansvar för sitt liv. Utgångspunkten i handläggningen av försörjningsstöd ska vara individens eget ansvar att förändra sin situation. Den enskilde kan inte anses ha rätt till ekonomiskt bistånd om han inte efter förmåga försöker bidra till sin egen försörjning. Vid prövning av ansökan om ekonomiskt bistånd måste därför alltid den enskildes möjligheter att tillgodose behovet genom egna åtgärder eller med anlitan av andra delar i socialförsäkringssystemet prövas i första hand. Ekonomisk rådgivning ska så långt som möjligt användas som ett alternativ till att bevilja försörjningsstöd eller för att förebygga ett bidragsberoende.

Biståndet ska utformas så att det stärker den enskildes resurser att leva ett självständigt liv, försörjningsstödet ska vara en hjälp till självhjälp. Exempelvis riskerar den som saknar arbete/åtgärder/rehabilitering att passiviseras och tappa tilltron till sig själv med risk för utslagning som följd. Ett av de viktigaste inslagen i arbetet med försörjningsstöd måste vara att motverka detta. Aktiva insatser som syftar till att stärka den enskildes ställning på arbetsmarknaden, särskilt för arbetslösa ungdomar, ska medverkas till. Relevanta krav ska alltid ställas i syfte att stödja den enskilde att finna en väg till egen försörjning.

Krav på aktiv medverkan som utgår från den enskildes behov och förmåga ska användas. Det ska i första hand ske i samverkan med Arbetsförmedlingen. Det kan också ske i samarbete med kommunens arbetsmarknadsenhet eller annan verksamhet, t.ex. Repa, i syfte att höja kompetensen. Deltagande i sådan verksamhet ska utgöra ett led i en medveten strategi som syftar till att förbättra den enskildes förutsättningar att komma in på den reguljära arbetsmarknaden. Detta ska preciseras i en individuell handlingsplan.

Enligt socialtjänstlagen ska en individuell behovsprövning alltid göras. I varje ärende ska därför alltid de olika omständigheterna som kan påverka bidragsbehovet beaktas. Behovet ska också i det enskilda fallet prövas mot bakgrund av det allmänna syftet med ekonomiskt bistånd i 4 kap 1 § SoL. Biståndet ska vara i nivå med vad en låginkomsttagare i allmänhet har råd att kosta på sig. Försörjningsstöd sökes och prövas månadsvis och utgår generellt inte retroaktivt.

Samverkan

Det är viktigt att socialtjänsten samverkar med andra myndigheter och samhällsinstanser så att den enskildes behov av insatser från flera håll kan samordnas. Är en person aktuell hos socialtjänsten och det finns behov av olika typer av bistånd är det socialtjänstens ansvar att samordna det bistånd som ges.

Barnperspektivet

Barn och ungdomars ställning har stärkts i och med att socialtjänstlagen kompletterats med ett barnperspektiv. De nya bestämmelserna i lagen svarar mot de artiklar i FN:s barnkonvention som behandlar barns rätt till liv, utveckling, trygghet och skydd, samt deras rätt att uttrycka sin mening i frågor som rör barnet självt.

Barn och ungdomar ska ses som unika individer med egna behov och uppfattningar. Detta betyder att även barnens situation ska uppmärksammas när föräldrarna ansöker om

ekonomiskt bistånd. I ärenden där det finns barn i familjen ska konsekvenserna för barnen av det beslut som avses att fattas alltid övervägas. Vid avslagsbeslut ska det dokumenteras att detta har skett. Att ha barnperspektiv i beaktande behöver inte nödvändigtvis innebära att eventuellt tillkommande ansökningar måste beviljas. Det viktigaste är att synliggöra barnet i utredningen. Det är viktigt att, särskilt i familjer med långvarigt behov av ekonomiskt bistånd, tala med barnet, med beaktande av dess ålder och mognad. Socialtjänsten bör även vid behov, och i samråd med föräldrarna, göra hembesök för att bedöma vilket bistånd familjen behöver med hänsyn till barnets behov. Socialtjänsten bör också bevaka barns behov inom särskilt viktiga områden, t.ex. boende, umgänge med föräldrar, hälsa och fritidsaktiviteter.

Socialtjänsten bör bedöma vad som är barnets bästa utifrån en helhetsbedömning, med stöd i lokala riktlinjer, barnkonventionen och med hjälp av de kunskaper som finns om barn och barns behov.

Hänsyn till brottsoffer

I arbetet med brottsoffer ska sökanden - med eventuella barn - som utsätts för våld i hemmet särskilt uppmärksammas. Som stöd i kontakt med misshandlade kvinnor och deras familjer finns ett särskilt handlingsprogram att tillgå. Då handläggare kommer i kontakt med kvinnor eller män som utsätts för relationsvåld i hemmet ska handlingsprogrammet följas.

Rätten till bistånd

För att rätten till ekonomiskt bistånd ska föreligga gäller generellt att den sökande vistas i kommunen. Person- och bostadsuppgifter kontrolleras genom folkbokföring, hyreskontrakt samt aktuell hyresavi. Är den sökande inte folkbokförd på adress som anges i ansökan men uppger sig vara stadigvarande bosatt där, ska han eller hon uppmanas ändra folkbokföringsadress.

För att rätt till ekonomiskt bistånd ska föreligga enligt socialtjänstlagen krävs det också att den enskilde så långt som möjligt bidrar till sin egen försörjning. Vid bistandsprövningen ska hänsyn tas till inkomster två månader tillbaka i tiden. I SoL 4:1 regleras rätten till en skälig levnadsnivå. Denna bestämmelse är tänkt att vara vägledande för allt bistånd. Normberäkning ska göras som grund för bedömning om rätt till försörjningsstöd föreligger. Den enskildes totala situation ska beaktas och kan motivera såväl högre som lägre belopp än vad riksnormen anger.

ÄRENDETS GÅNG

Ansökan

Ansökan bör vara skriftlig, men i princip gäller även en muntlig ansökan. Det är dock viktigt att göra skillnad mellan en ansökan och ett rådgivande samtal. Handläggaren ska informera den sökande om rättigheter och skyldigheter (normer, krav, kontroller etc.) i samband med bistandsbedömningen och att uppgifterna kommer att registreras i dataregister. Den sökande har då möjlighet att överväga om han eller hon ska avstå från att göra en ansökan.

Vid nyansökningar ska den biståndssökande legitimera sig. Som identitetsbevis godtas pass, körkort, postens eller annan offentlig myndighets eller banks legitimationskort. När det gäller utländska medborgare ska passnummer samt uppgift om uppehållstillstånd (giltighetstid eller permanent) antecknas.

Utredning

Socialnämnden har ansvar att inleda en utredning när en person gör en ansökan. En utredning bör innehålla uppgifter om framställan, familj, bostad, arbete/utbildning, ekonomi, hälsa, handlingsplan och annat av betydelse. En utredning bör även innehålla uppgifter om vad som föranlett utredningen, eventuella tidigare åtgärder, klientens synpunkter och önskemål, utredarens uppfattning och förslag till beslut/yttrande. Utredningen ska alltid delges den sökande, så kallad kommunikering enligt 16-17 §§ FL. Detta ger sökanden rätt att godkänna, korrigera eller lägga till uppgifter.

Bedömnings- och beräkningsunderlag

För att socialnämnden ska kunna avgöra om, och i vilken omfattning, en enskild har rätt till ekonomiskt bistånd krävs ett viss bedömnings- och beräkningsunderlag. Om den enskilde efter en särskild begäran inte förser socialnämnden med det underlag som behövs eller motsätter sig att handläggaren tar nödvändiga kontakter, bör ansökan vanligtvis kunna avslås.

Handläggningstider

Vid ansökan om ekonomiskt bistånd vid första tillfället, s.k. nybesök, är målsättningen att handläggningstiden inte ska överskrida 2 veckor. Detta förutsätter att den sökande lämnat in alla uppgifter som handläggaren behöver i god tid.

Vid löpande ansökningar om försörjningsstöd är målsättningen att den sökande ska ha fått ett beslut inom 7 arbetsdagar, förutsatt att ansökan är komplett.

Delgivning och besvärshänvisning

Beslut ska alltid fattas och delges den sökande. Av beslutet ska följande framgå: vad ansökan avser, hänvisning till § i SoL, eventuell tidsperiod, motivering till beslut samt om beslutet rör barn, direkt eller indirekt, så ska konsekvenserna för barnet/barnen ha övervägs. Om beslutet är förenat med återbetalning ska detta anges.

Avslagsbeslut ska motiveras och delegationsprotokoll ska skrivas. Vid avslagsbeslut ska den bidragssökande alltid informeras om möjligheten att överklaga beslutet, s.k. besvärshänvisning. Avslagshandlingar kan i vissa fall överlämnas direkt till sökanden. Hur klienten delges noteras i akten.

Utbetalning av ekonomiskt bistånd

Nordmalings kommun utbetalar socialbidrag genom att pengarna sätts in på den enskildes bankkonto, om konto saknas kan utbetalning ske med postanvisning. Utbetalning till konto via internet går omgående in på kontot när kontoinnehavaren har Swedbank som bank, vid andra banker gäller dagen efter om det skickas på eftermiddagen. Skickas pengarna via IFO:s datasystem når pengarna den enskilde 2:a vardagen efter expedieringen. Extraordinära utbetalningssätt i form av rekvisitioner eller checkar bör endast användas i yttersta undantagsfall när mycket speciella omständigheter föreligger. Socialnämnden bör dock kunna göra en checkutbetalning, efter godkännande av IFO-chef, om fel uppstått i betalningsrutinerna.

Överklagan

Beslut om ekonomiskt bistånd enligt 4 kap 1 och 5 §§ kan överklagas genom förvaltningsbesvär (22-25 §§ förvaltningslagen) med stöd av socialtjänstlagen 16 kap 3 §.

Ett beslut som överklagas genom förvaltningsbesvär innebär att domstolen kan pröva både lagligheten och lämpligheten av ett beslut. Domstolen kan därvid göra en fullständig

omprövning av hela beslutet och sätta ett nytt beslut istället för det tidigare. Om den sökande behöver och begär det ska hjälp med överklagandet bistås.

INKOMSTPRÖVNING

Ett villkor för att ekonomiskt bistånd ska utgå enligt 4 kap 1 § SoL är att den sökande inte själv kan tillgodose sina behov eller få dem tillgodosedda på något annat sätt, ex. via socialförsäkringsförmåner och andra ersättningar den enskilde kan ha rätt till. I varje enskilt fall ska en utredning företas. Alla slags inkomster respektive tillgångar ska beaktas. Behovet av försörjningsstöd beräknas genom att lägga samman hushållets personliga och gemensamma kostnader enligt riksnormen, samt icke schabloniserade kostnadsposter inom försörjningsstödet, ex. boendekostnad, hushållsel och hemförsäkring. Den sammanlagda summan utgör försörjningsstödsnormen, den skäligen levnadsnivån enligt lag, för det aktuella hushållet under den aktuella perioden. Från normen räknas sedan hushållets sammanlagda inkomster och eventuella tillgångar av.

Tillgångar

I princip ska ekonomiskt bistånd inte beviljas om den sökande har egna tillgångar, i synnerhet lättrealiserbara tillgångar. Eventuella tillgångar framgår ex. via specifikation till självdeklaration, slutskattebesked eller hemförsäkringsbrev. Vissa saker som har affektionsvärde och representerar ett mindre värde kan undantas. Representerar föremålen ett större värde föreligger inte rätt till bistånd. Skattedeklaration, ekonomisk översikt samt kontoutdrag 3 månader tillbaka i tiden från samtliga konton ska begäras in.

Obundna tillgångar

Bidrag beviljas inte om den sökande har tillgångar i form av bankmedel, aktier, obligationer och dylikt. Det gäller även om man fått tillgången genom arv, gåva eller testamente. Undantag görs dock för ålderspensionärer som får ha ett sparkapital upp till högst 50 procent av basbeloppet* för ensamstående och 60 % för makar. Barn får ha sparade medel upp till 15 % av basbeloppet utan att det påverkar bedömningen vid ansökning om försörjningsstöd. Barn som arbetat under ferier kan ha högre belopp utan att det påverkar familjens rätt till försörjningsstöd. Barn med tillgångar som har särskilda utgifter utöver vad som ingår i försörjningsstöd, ex. vis möbler vid flytt till egen bostad, dyrare fritidsaktivitet eller rekreation ska barnets sparade medel i första hand användas.

Bil, motorcykel och dylikt representerar en tillgång som kan säljas och avhjälpa bidragsbehov. Dock ska bidrag kunna utgå till uppehälle i en akut situation och bilinnehav kan godtas en månad. Om sökande kan visa att fordonet är en förutsättning för inkomsternas förvärvande och som står i proportion till kostnad av innehavet, ska krav om försäljning inte ställas. Medicinska skäl och starka sociala skäl kan vägas in. Om bilen representerar ett större värde ska den bytas mot mindre. Det överskott som då uppkommer ska användas för att tillgodose behovet. Även om innehav av bil godtagits innebär det inte per automatik att kostnader för bilen beviljas. Milersättning som utbetalas på lön räknas inte som inkomst då den ska täcka de faktiska driftkostnaderna för bilen. Bilinnehav ska kontrolleras hos bilregistret i alla ärenden. Vid tveksamhet om fordonets ekonomiska värde får sökanden uppmanas att själv inkomma med intyg därom från auktoriserad motorfirma eller annan bilförsäljare som kan godkännas.

* Prisbasbeloppet för 2010 är 42.400 kr

Bundna tillgångar

Om de sökande äger en fastighet eller en egen fastighet bör den sökande i första hand uppmanas att söka anstånd med amorteringarna i sin bank. Detta gäller vid kortvarigt biståndsbehov. Om skattejämkning inte sökts ska den enskilde uppmanas att omedelbart göra detta hos skattemyndigheten. 30 % av räntan dras av boendekostnaden om jämkning inte sökts. Utredning ska göras för att fastställa om innehavet utgör en tillgång som kan realiseras och därmed undanröja bidragsbehovet (vid långvarigt bidragsberoende mer än 6 månader).

Vid innehav av fritidshus bör ekonomiskt bistånd i princip inte beviljas annat än i tillfälliga situationer. Fritidshuset utgör en tillgång som kan avyttras, belånas eller hyras ut. Rådorstid för detta kan ges med tre månader. Om det finns särskilda skäl, fel säsong, tvist i samband med försäljning etc., kan rådorstid för försäljning förlängas. Även del i fritidshus räknas som realiserbar tillgång såvida det inte finns ett skrivet förbehåll som förhindrar försäljning. Fritidshus kan vara beläget i annan kommun än Nordmaling. Sådan tillgång framgår av självdeklarationen.

Pensionsförsäkringar och pensionssparkonto

Återköp av pensionsförsäkringar kan enligt inkomstskattelagen ske om det tekniska återköpsvärdet uppgår till högst 30 % av prisbasbeloppet*. Återköp kan även ske om det uppgår till högst ett prisbasbelopp, om försäkringen inte är förenad med ett oåterkalleligt förmånstagarförordnande samt om premier för försäkringen inte har betalats ut under de senaste tio åren. Om det i andra fall finns synnerliga skäl för återköp och sådant får ske enligt försäkringsavtalet och försäkringstekniska riktlinjer, får återköp medges av Skattemyndigheten. I dessa fall ansöker den enskilde om dispens hos Skattemyndigheten.

När det gäller pensionssparkonto får utbetalning endast avse belopp som betalas ut till pensionssparare när denne uppnått en viss ålder (oftast 55 år). Dispens om förtida utbetalning kan sökas. Det sker på samma sätt som för pensionsförsäkring. Den enskilde ska bifoga intyg från aktuell bank om vilken typ av konto som är aktuellt, behållning samt när kontot startades. Dispens kan endast beviljas om synnerliga skäl föreligger. Den enskilde ska till socialförvaltningen lämna verifikation på aktuellt värde på pensionsförsäkringen eller pensionssparandet. I de fall en klient ansökt om dispens bör det beaktas att det kan ta tid att erhålla beslut från Skattemyndigheten. Observera att dispens beviljas ytterst sällan både när det gäller pensionsförsäkring och pensionssparkonto.

Inkomster

Vid beräkning av det ekonomiska biståndet ska alla inkomster beaktas. Från normbeloppet frånträdes **all nettoinkomst**. *Detta gäller:*

- aktivitetsstöd/-ersättning
- arbetsinkomst
- arbetslöshetsersättning
- arv
- arvoden
- avgångsvederlag
- barnbidrag/flerbarnstillägg
- bostadsbidrag. Barnfamiljer och unga vuxna upp till 28 år ska uppmanas att söka bostadsbidrag omgående. Har inte Försäkringskassan mottagit någon ansökan

* Prisbasbeloppet för 2010 är 42.400 kr

senast 1 månad efter nybesök hos Socialtjänsten ska handläggaren göra ett avdrag på 1100 kr/mån på försörjningsstödet till dess att ansökan inkommit.

- flyttbidrag
- föräldrapenning
- hyresinkomst
- livränta
- omställningsbidrag
- skadestånd
- startbidrag
- studiebidrag för barn över 16 år
- traktamente. De extra utgifter som traktamentet är avsedda att täcka ska verifieras och återstoden avräknas från bruttobehovet.
- vårdbidrag för handikappat barn (endast skattepliktig del efter avdrag för skatt)
- överskjutande skatt
- andra tänkbara inkomster

Vid nybesök kan betydande inkomster bakåt i tiden räknas som inkomst, om den enskilde kunde ha förväntat sig den uppkomna situationen. Om en person exempelvis får ett avgångsvederlag motsvarande sex månadslöner får denne anses ha ett eget ansvar att sörja för sin försörjning fram till nytt arbete eller till utbetalning av arbetslöshetsersättning. I annat fall är det inte självklart att räkna normöverskott från tidigare månader. Det nu sagda gäller personer som inte haft kontakt med socialtjänsten tidigare. Om personer åter kontaktar socialtjänsten efter en tid för att ansöka om bistånd är det rimligt att beakta normöverskott två månader bakåt i tiden.

Följande ska inte betraktas som inkomster:

- Handikappersättning, en social förmån som kan utgå till den som fyllt 16 år (ersättningen är skattefri och utgår för att täcka merkostnader som orsakas av handikapp).
- Merkostnadsdelen i vårdbidraget. Vårdbidrag är ersättning för vård och en viss kompensation för förlorad arbetsförtjänst och kan utgå till föräldrar för vård av barn som ej fyllt 16 år om barnet p.g.a. sjukdom, utvecklingsstörning eller annat handikapp är i behov av särskild tillsyn och vård. En viss del av vårdbidraget kan utgöra ersättning för merkostnader som uppstår i samband med vården och är skattefri. På det beslutsmeddelande som Försäkringskassan sänder ut anges hur stor del av vårdbidraget som avser merkostnader. Vid prövning av försörjningsstöd ska den merkostnadsersättning som utgår inte beaktas i beräkning.
- Extra tillägg till studiebidrag vid gymnasiestudier. Tillägget ges till elever från familjer med låga inkomster.
- Beviljade stipendie- och fondmedel för särskilda ändamål.
- Feriearbete ska uppmuntras. Därför är det viktigt att den unge själv får disponera en viss del av arbetsinkomsten utan att detta minskar den övriga familjens ekonomiska bistånd. Gymnasiestudenters ferieinkomster räknas endast som inkomst om den överstiger 10 % av basbeloppet*/månad. Om inkomsten överstigen denna summa ska den endast täcka ungdomens egna behov inkl del i boendekostnad i familjens norm. Barn och ungdomar är aldrig underhållsskyldiga gentemot sina föräldrar eller syskon.

* Prisbnasbeloppet för 2010 är 42.400 kr

Detta gäller även om deras inkomst är högre än vad som erfordras för deras eget behov.

- Försäkringsersättning och skadestånd som den enskilde får för att kompensera ekonomiska förluster och som inte utgör ersättning för inkomstförlust, eller avser att täcka kostnader för rehabilitering.
- Överskjutande skatt som tagits i anspråk av kronofogden.
- Pension som skulle ha betalats ut om inte förtida uttag gjorts.
- Ersättning som betalats ut för merkostnader till följd av funktionshinder
- Ersättning för omkostnader i samband med ett åtagande, t.ex. familjehemsersättningens omkostnadsdel.

Förbehållsbelopp

Sökande som har avdrag för införsel på lön, sjukpenning eller pension, på grund av underhållsskulder, skatteskulder, böter, etc. har som regel förbehållsbeloppet (existensminimum). Förbehållsbeloppet är enligt Regeringsrätten lägsta skäligen levnadsnivå, d.v.s. att personer som beviljats förbehållsbelopp inte ska vara berättigade till kompletterande bidrag. En komplettering upp till normnivå skulle i dessa fall innebära att ekonomiskt bistånd utgick till betalning av de skulder införseln avser. Vid normberäkning ska avdragsbeloppet räknas som inkomst. Vid Kronofogdens beslut om förbehållsbeloppet likställs sammanboende par med makar.

Utgifter

De enda utgifter som räknas in i månadsbehovet är de som omfattas av försörjningsstödet. Utgift för fastställt underhållsstöd till barn, avbetalning på studielån eller andra lån och avbetalningar ska inte inräknas. Den underhållsskyldige har möjlighet att ansöka om nedsättning eller anstånd med betalningen hos Försäkringskassan. Liknande ansökan kan göras hos CSN.

3. FÖRSÖRJNINGSTÖD

RIKTLINJER FÖR BISTÅNDSBEDÖMNING

Riktlinjernas syfte är att medverka till att alla sökande av ekonomiskt bistånd så långt som möjligt får sina ansökningar prövade utifrån samma grunder och ska ses som en vägledning i hur ärendet ska handläggas i normalfallet. Den enskilde har alltid rätt att få en individuell prövning. Vid särskilda skäl kan avvikelser från riktlinjerna ske. Det bistånd som beviljas ska tillförsäkra den enskilde skälig levnadsnivå och möjlighet att leva ett självständigt liv.

Försörjningsstöd lämnas för skäliga kostnader för budgetposter som hushållet normalt har varje månad. Utgifter som hushållet normalt har mindre regelbundet faller utanför försörjningsstödet. De behov som ingår i försörjningsstöd preciseras i SoL 4 kap 3 §. Skälig kostnad för detta beräknas enligt en för riket gällande norm (riksnorm) på grundval av de officiella prisundersökningar rörande olika hushållstypers baskonsumtion. Regeringen beslutar om nivån på riksnormen. Försörjningsstödet indelas i Socialtjänstlagen i två delar, och består dels av de utgifter som ingår i riksnormen och andra utgifter som hushållet har regelbundet.

RIKSNORM

Försörjningsstödet nivå, riksnormen, grundar sig på de konsumtions- och prisstudier som Konsumentverket gör och fastställs av regeringen genom förordning. Den enskilde ska uppnå en skälig levnadsnivå i fråga om de behov som biståndet är avsett att täcka. Underlagssummor per månad för de olika utgiftsposter som ingår i riksnormen framgår av nedanstående tabell.

Personliga kostnader inom riksnormen

	<i>Barn och ungdomar</i>							<i>Vuxna</i>		
	Under 1 år	1-2 år	3 år	4-6 år	7-10 år	11-14 år	15-18 år	19-20 år	Ensamstående	Sambor
Livsmedel ej lunch 5 d/v	590	650	660	820	-	-	-	-	-	-
Livsmedel alla måltider	720	820	830	1060	1120	1290	1500	1530	1620	2640
Kläder/skor	300	400	400	430	470	490	520	520	520	1050
Fritid/lek	40	130	130	250	360	430	440	440	400	800
Hygien	530	470	120	80	90	140	190	190	260	570
Barn- och ungdomsförsäkring	60	60	60	60	60	60	60	60	-	-
SUMMA										
Ej lunch	1520	1710	1370	1640	-	-	-	-	-	-
Alla måltider	1650	1880	1540	1880	2100	2410	2710	2740	2800	5060

Lunchkostnad ingår men barn och ungdomar i skolåldern, 7–20 år, förutsätts få kostnadsfri skollunch.

Livsmedel

I normen ingår kostnader för livsmedel. Det förutsätts att all mat tillreds i hemmet. Utgångspunkten är att möjliggöra en näringsmässigt fullvärdig och varierad kost. För ensamhushåll beräknas en något högre kostnad. Behov av specialkost kan föreligga och ska i sådant fall styrkas med läkarintyg eller motsvarande från annan behörig (t. ex sjuksköterska), tillägg på livsmedelsbeloppet får då göras.

Kläder och skor

I normen ingår kostnader för kläder och skor som täcker det vardagliga klädbehovet under hela året samt kostnader för skoreparationer, kemptvätt och tillbehör som klocka, väska och paraply.

Lek och fritid

Avser vardagsaktiviteter och stimulans/utveckling. Beräkningen avser sådana aktiviteter som det är rimligt att alla får möjlighet till, t.ex. att läsa böcker och tidningar, lyssna på musik och att utöva någon idrott eller motsvarande. Bistånd bör beviljas till högre belopp om den enskilde är i behov av särskild aktivitet. Biståndet omfattar barn/ungdomar under förutsättning av att behovet inte kan tillgodoses genom föräldrar eller annan huvudman.

Hälsa och hygien

I normen ingår kostnader för hälsa och hygien, detta avser tvål, tandkräm, schampo, blöjor, mensskydd, toalettpapper och hårklippning. Samt läkemedel som inte är receptbelagda eller ingår i högkostnadsskyddet.

Gemensamma hushållskostnader inom riksnormen

Antal medlemmar i hushållet

	1 Pers	2 pers.	3 pers.	4 pers.	5 pers.	6 pers.	7 pers.
Förbrukningsvaror	110	130	230	260	300	360	390
Dagstidning, telefon, TV-licens	770	860	1010	1160	1320	1490	1630
SUMMA	880	990	1240	1420	1620	1850	2020

Förbrukningsvaror

Här ingår kostnader för rengöring, skötsel och vård av bostaden samt klädvård.

Dagstidning, telefon och TV-avgift

I normen ingår kostnader för löpande abonnemangs- och samtalsavgifter för telefon, prenumerationer på en dagstidning, tv-licens och brevporto. Kostnader för mobiltelefon, Internet och dator ingår ej.

Förhöjd norm

När det finns särskilda skäl kan försörjningsstödet beräknas till en högre nivå. Detta kan t.ex. ske när en person pga. medicinska skäl har behov av dyrare kost.

Reducerad norm

När det finns särskilda skäl kan försörjningsstödet även beräknas till en lägre nivå. Det kan i vissa lägen vara uppenbart att den enskilde inte har vissa kostnader som finns i riksnormen, varvid normen ska reduceras med dessa kostnader.

Kostnaderna enligt riksnormen bör beräknas till en lägre nivå bl. a:

- om den enskilde har för avsikt att endast vara en kortare tid i vistelsekommunen
- om den enskilde hamnat i en akut nödsituation och endast behöver tillfälligt ekonomiskt bistånd för att få möjlighet att reda upp den
- om den enskilde haft tillräckliga medel till sin försörjning eller om han erhållit försörjningsstöd och förbrukat biståndet kan socialnämnden vara skyldig att utge bistånd enligt livsmedelsnorm för att undvika att den enskilde hamnar i nödsituation. Matpengar utgår från posten för livsmedel i riksnormen. Matnorm används vid mycket kortvarigt behov av ekonomiskt bistånd.

FÖRSÖRJNINGSTÖD UTÖVER RIKSNORM

Utöver utgifterna i riksnormen ingår preciserade utgifter som hushållet har regelbundet i försörjningsstödet. Dessa utgifter är skäliga kostnader för boende, hushållsel, arbetsresor, hemförsäkring samt medlemskap i fackförening och arbetslöshetskassa. Försörjningsstöd ska beviljas med skäligt belopp. Utgångspunkten vid skälighetsbedömningen bör vara vad en låginkomsttagare på orten normalt i allmänhet har råd att kosta på sig.

Arbetsresor

Busskort beviljas om det föreligger ett resbehov till alla som arbetar, söker arbete eller deltar i arbetsmarknadsåtgärd, samt vid studier och SFI där man i övrigt bedömts berättigad till bistånd. Avståndet mellan arbetet och hem ska vara minst 3 km för att bistånd ska beviljas, dock bör individuella bedömningar göras. Om allmänna kommunikationer ej kan nyttjas, kan under vissa omständigheter försörjningsstöd utgå till utgifter för egen bil om det är nödvändigt för försörjningen eller livsföringen i övrigt. Bensinkostnad utgår med 12,50 kr/mil.

Avgift till fackförening och arbetslöshetskassa

Bistånd till avgifter till fackförening och arbetslöshetskassa ska utgå med det belopp som gäller för den organisation den enskilde tillhör. I det fall det är möjligt att få helt eller delvis reducerad avgift ska i första hand sådan ansökan göras.

Boende

Den som har rätt till försörjningsstöd har vid behov även rätt till skälig kostnad för sitt boende. Det är rimligt att den sökande är mantalsskriven på den aktuella adressen. Om boendekostnaden bedöms vara för hög i förhållande till vad som är skäligt för det aktuella hushållet är det rimligt att ställa krav på byte av bostad. Detta är främst motiverat vid långvarigt biståndsbehov. Om bostaden representerar ett ekonomiskt värde, t.ex. i form av egen villa eller bostadsrättslägenhet, och biståndsbehovet bedöms bli långvarigt bör det också utgöra ett skäl för byte av bostad. Vid bedömning av skälig boendekostnad ska hänsyn tas till barns behov av utrymme också då den som uppbär försörjningsstöd enbart har barnet hos sig under umgängestid. Behovet av utrymme ska ställas i relation till omfattningen av umgänget. Om barnet bor lika mycket hos båda föräldrarna ska båda föräldrarnas boendekostnad

beräknas som ”boendeföräldrarnas”. Bidrag utgår till tillval om det är rimliga kostnader och man inte kunnat påverka redan tidigare gjorda val. Bidrag utgår inte till parkerings-/garageplats eller kabel-TV.

Riktlinjerna för boendekostnader har anpassats utifrån det kommunala bostadsbolagets hyror. Högsta godtagbara boendekostnad för hushåll som uppstår försörjningsstöd för längre perioder är:

Hushållstyp	Högsta godkända bostadskostnad per månad för Nordmalings kommun
Ensamstående	3600 kr
Par	4700 kr
1-2 vuxna + 1 barn	5400 kr
1-2 vuxna + 2 barn	6100kr
1-2 vuxna + 3 barn eller flera	7000kr

Ett hushåll som har högre boendekostnad än ovanstående ska rekommenderas att flytta till ett billigare boende om biståndsbehovet förväntas bli långvarigt. Om det finns starka sociala och/eller medicinska skäl som talar mot flyttning kan hushållet erhålla försörjningsstöd till boendet utöver ovanstående högsta godtagbara boendekostnad. För pensionärer och funktionshindrade sökanden godkänns den faktiska boendekostnaden utan krav på flyttning till billigare boende. De krav som kan ställas på den sökande att flytta till en billigare bostad måste naturligtvis utgå från en individuell prövning och hänsyn ska tas till sökandes ålder, hälsa och möjlighet att klara en flyttning samt sociala konsekvenser för hushållet, framför allt när det finns barn, och att det finns faktiska möjligheter att erhålla ny bostad. Skälig rådruktid för att göra detta ska ges. Om Socialtjänsten ställt krav om att den sökande flyttar till billigare bostad, men han eller hon ändå inte gör det, ska biståndet för boendekostnaden fastställas till ett skäligt belopp helt utan beaktande av den faktiska boendekostnaden.

Bistånd till högre boendekostnad efter flyttning under pågående biståndsperiod utgår normalt inte såvida inte flyttning är nödvändig för att den enskilde ska uppnå skälig levnadsnivå. Det kan t.ex. gälla då det finns medicinska och/eller starka sociala skäl som styrker behovet av flyttning. Medicinska skäl styrks med läkarutlåtande. Som starka sociala skäl räknas en nära anhörigs död, tillökning i familjen och när det uppstått svåra personliga motsättningar mellan hushållsmedlemmar. Det kan även hända att bostaden inte uppfyller en skälig bostadsstandard med hänsyn till fysisk miljö och utrustning. Det är även rimligt att ett bostadsbyte sker i samförstånd med socialtjänsten.

Egen fastighet

Eftersom bostads- och villaägarens bostadskostnad starkt påverkas av de skatteavdrag för räntor vederbörande får i sin inkomsttaxering, ska alltid krävas att möjligheten till jämkning av preliminär skatt ska utnyttjas. Därav följer att bostadskostnaden beräknas i faktiska kostnader, eftersom den hjälpsökande får en högre nettoinkomst genom skattejämkning. Skäliga kostnader för egen fastighet är räntekostnader, fastighetsskatt, tomträttsavgäld, uppvärmningskostnader, utgifter för vatten, försäkring, renhållning och eventuellt vägunderhåll. Fördelning av elkostnad motsvarar 30 % hushållsel och 70 % uppvärmning.

Vid lån godtages enbart räntekostnad som avser fastighetsförvärv och skäligt underhåll kan medräknas upp till högsta godtagbara kostnad (enligt socialstyrelsens riktlinjer för boendekostnad), kostnad för amortering ska inte räknas in i boendekostnaden då den utgör kapitalbildning. Viktigt är att konstatera att det aktuella lånet avser bostadsrätten/fastigheten. Det bör uppmärksammas huruvida överhypotek (skillnaden mellan inteckningsbeloppet och den faktiska skulden) finns eller omplacering av lån kan ordnas för att sänka boendekostnaden. För amorteringsdelen bör uppskov begäras.

Boendekalkyl

Om Försäkringskassan redan gjort en beräkning av bostadsbidrag används denna. I annat fall räknas villaförsäkring, renhållning, sotning och vatten som schablon enligt Försäkringskassans belopp (se räkneexempel nedan).

- **Boendeyta i m² x 195 kr** (enl FK år 2010*) = **driftskostnad/år**
- **0,75 % av taxeringsvärdet = fastighetsskatt** (dock högst 6000 kr/år)
- **Räntor, % -del beroende på jämkning.**

Lägg ihop alla totala summor = boendekostnad per år, delas därefter i 12 månader då får man ut månadskostnad.

Uppvärmning räknas mot faktura, faktiskt belopp, alternativt:

Boendeyta i m² x 193 kr (enl FK år 2010*) = **uppvärmningskostnad/år.**

Bostadskostnaden räknas inte alltid på hela bostadsytan. Största bidragsgrundande bostadsyta för barnfamiljer beror på antalet barn.

<i>Antal barn</i>	<i>Största bostadsyta i kvadratmeter</i>
1	80
2	100
3	120
4	140
5 eller fler	160

Om familjens bostad överskrider denna högsta godtagbara bostadsyta beräknas inte den faktiska boendeytan i m², utan enligt tabell ovan.

Andrahandskontrakt

Vid ansökan om ekonomiskt bistånd och andrahandskontrakt ska boendet styrkas med andrahandskontrakt, hyresavi samt tillstånd till andrahandsuthyrning där sådant finns. Sökande som saknar sådant tillstånd bör uppmanas att skaffa det. Den sökande bör informeras om att hyresvärden har rätt att säga upp förstahandshyresgästen om han får vetskap om andrahandsuthyrning som inte är godkänt och att den sökande då riskerar att bli bostadslös. Sökandes ansökan kan inte avslås med hänvisning till att tillstånd saknas om förutsättningar för bidrag till boendekostnader i övrigt föreligger, förutom i de fall då hushållet genom att hyra utan godkänt andrahandskontrakt går miste om bostadsbidrag. Det gäller barnfamiljer och personer 18-28 år som genom bostadsbidrag kan tillgodose sitt behov helt eller delvis på annat sätt än genom försörjningsstöd.

* Se Försäkringskassans Regelbok, för aktuellt belopp

Andra boendeformer

Socialnämnden bör för andra boendeformer, t ex husvagn, båt eller hotell, beräkna den faktiska boendekostnaden efter omständigheterna i varje enskilt fall. I vissa fall kan det vara motiverat att lägga till kostnader för sådant som ingår i ett vanligt boende, t.ex. dusch och tvättmaskin. För personer som saknar permanent bostad bör kostnaden för magasinering av egna tillhörigheter under skälig tid ingå i den faktiska boendekostnaden.

Ungdomars boende

Det kan inte anses som självklart att ungdomar som blivit myndiga och där föräldrarnas försörjningsplikt upphört har en ovillkorlig rätt till försörjningsstöd till egen bostad. Ett boende i föräldrahemmet kan anses vara skälig levnadsnivå så länge det inte uppstår oskäliga sociala konsekvenser. Bistånd till eget boende för ungdomar under 22 år beviljas därför i normalfallet ej. Särskilda skäl ska då finnas som visar att eget boende är nödvändigt för att den unge ska uppnå skälig levnadsnivå. Bistånd till boende kan högst beviljas till det billigaste tillgängliga boendet som tillgodoser ungdomens behov.

Boendekostnad utgår inte till hemmaboende ungdom som inte tidigare betalat hyra och där en hushållsgemenskap föreligger, om det inte finns starka sociala skäl. Hyresdel till hemmaboende vuxet barn motsvarande det minskade bostadsbidraget kan utgå om familjen förlorar eller får minskat bostadsbidrag med anledning av att hemmaboende ungdomen fyllt 18 år. Det gäller under förutsättning av familjen annars skulle bli beroende av försörjningsstöd. I särskilda fall kan boendekostnader till föräldrahemmet dock godkännas, om de tidigare varit självförsörjande och betalat för sitt boende hos sina föräldrar. Då ska ett hyreskontrakt kunna uppvisas. Vid beräkning av boendekostnaden enligt Riksförsäkringsverkets föreskrifter räknas varje rum som två enheter och köket som en enhet. Boendekostnaden beräknas efter den andel av bostaden som det hemmavarande barnet förfogar över. Exempel: person som förfogar över ett rum i en lägenhet om fyra rum och kök ska betala 2/9 av familjens totala hyra.

Skälig rådrumstid för bostadsbyte

Skälig tid för den enskilde att hinna byta eller avyttra av sin bostad är generellt 4 månader och under tiden beaktas den faktiska bostadskostnaden. Vid innehav av fastighet beaktas faktisk boendekostnad minus amortering. Denna rådrumstid kan förlängas om den sökande under denna tid har påbörjat byte eller försäljning av bostaden.

Hemförsäkring

Bistånd till hemförsäkring motsvarande grundskydd ingår i försörjningsstödet. Bidrag till hemförsäkring utgår till den faktiska kostnaden, utom om kostnaden är oskäligt hög. Som riktpunkt vid skälighetsprövningen ska Konsumentverkets beräknade nivåer för hemförsäkring tillämpas. Hemförsäkringen ska endast innefatta bastrygghet, för barnfamiljer bör dock tillägg som allrisk och så kallad drulleförsäkring beaktas. Det är angeläget att hemförsäkringen innehåller ett rättsskydd. Om premien betalas års- eller halvårsvis, ska den enskilde undersöka möjligheten att istället betala premien månadsvis. Personer som hyr ett inneboenderum måste själv försäkra sina tillhörigheter och kan därför medges bidrag till hemförsäkring. Observera att det i medlemsavgift kan ingå kostnad för hemförsäkring. Bistånd till andra försäkringar beviljas ej. Barn och ungdomar har försäkringar genom barnomsorg och skola samt ingår i riksnorm med 60 kr/månad.

Hushållsel

Ekonomiskt bistånd till hushållsel utgår i regel till den faktiska kostnaden. Om elförbrukning överstiger för lägenheten normal konsumtionsnivå ska utredning göras. Detta innebär att sökanden i första hand uppmanas att se över sina möjligheter att minska förbrukningen. Vid oskäligt höga belopp ska kontakt tas med elleverantören för att få kontroll utförd. Beslut fattas alltid efter individuell bedömning. Hänsynstagande till de sociala konsekvenser som kan uppstå när hushållet inte beviljas bistånd till den faktiska kostnaden måste dock alltid göras, särskilt när det gäller barnfamiljer. Likaså måste hänsyn tas till antalet familjemedlemmar i hushållet. Hänsyn måste också tas om hushållet har elkostnader för värme och varmvatten. Fördelningen av elkostnaden motsvarar i det fallet 30 % hushållsel och 70 % uppvärmning.

Normalförbrukning för ett år enligt Konsumentverket:

- 1 pers 1 800 kWh
- 2 pers 2 640 kWh
- 3 pers 3 240 kWh
- 4 pers 3 720 kWh
- 5 pers 3 960 kWh
- 6 pers 4 200 kWh
- 7 pers 4 320 kWh

4. BISTÅND TILL LIVSFÖRING I ÖVRIGT

Om den enskilde inte själv kan tillgodose sina behov eller få dem tillgodosedda på annat sätt, kan den enskilde även få ekonomiskt bistånd för sin livsföring i övrigt, under förutsättning att rätt till bistånd i övrigt föreligger.

FÖRSÖRJNINGSSTÖD ENLIGT 4 KAP. 1 § SoL

Alternativ medicinsk behandling

Alternativ medicinsk behandling beviljas inte i normalfallet. Vid ansökan om behandlingar som inte ges av sjukvården, ska det i utredningen framgå vilka alternativ som kan erbjudas av sjukvården. Framställningar om bistånd för dessa behandlingar ska prövas restriktivt och bifallas endast om det finns synnerliga starka skäl. Läkarintyg krävs för sådana behandlingar.

Barnomsorgsavgift

Nordmalings kommuns barnomsorgstaxa är s.k. maxtaxa och utgår 12 månader om året. Maxtaxans storlek bestäms av hushållets avgiftsgrundande inkomst och antal placerade barn. I riksnormen finns två olika belopp för mat beroende på om förskolebarn äter lunch hemma eller i barnomsorg. Att justera detta belopp varje månad vid semester, tillfällig sjukdom eller många helgdagar är tidsödande. Vid mer omfattande frånvaro från barnomsorg p.g.a. sjukdom beviljas full norm för barnet. Riksnormen för skolbarn är inte differentierad med hänsyn till lunch, utan beräknad så att den i genomsnitt täcker lunch i hemmet under skollov och annan frånvaro. Barnomsorgskostnad beviljas mot uppvisande av kvitto på betald avgift från föregående månad. En förutsättning är att sökande ändrat inkomststoppgift så att korrekt avgift debiteras. Separerade föräldrar med barnen växelvis boende kan få var sin del av barnomsorgstaxan inkomstprövad.

Begravningskostnad

Bidrag till begravningskostnader kan beviljas i de fall dödsboets tillgångar inte är tillräckliga för att täcka en skälig kostnad för begravning. Begravningskostnader kan beviljas med max 35 % av basbeloppet. Bistånd till gravsten medges med max 15 % av basbeloppet. Transport av avliden till begravning i hemlandet beviljas inte. I normalfallet beviljas inte heller bistånd till transportkostnad för begravning i annan kommun.

Vid beviljade av begravningskostnad ska fullmakt för eventuell återbetalning av överskjutande skatt/försäkring undertecknas av dödsbodelägare/företrädare för dödsboet. Bistånd till kostnad för begravning av minderårig eller ofullgånget foster prövas i förhållande till vårdnadshavarens ekonomiska situation. Skulder i boet, t.ex. obetalda räkningar som hyra, telefon, hemtjänst, ska inte avräknas från tillgångarna. Om dödsboets ekonomiska förhållanden inte har kunnat utredas före beslut om bistånd till begravningskostnader ska beslut om bistånd fattas jml SoL 4 kap 2 §. Av beslutet ska framgå att bistånd utan återbetalning endast utgår om kostnaden för begravningen inte täcks av kostnader i boet. Tillgångar för ej röras förrän dödsbouppteckningen är gjord.

Datautrustning

Beviljas generellt sett inte. Dock kan undantag göras med utgångspunkt i barnperspektivet, exempelvis för barn med funktionshinder, bryta isolering. Individuell bedömning bör göras.

Digital tv-box

Vid ansökan om sådan krävs att familjen ska ha varit – eller förväntas bli – långvarigt förekommande för ekonomiskt bistånd för att det ska beviljas. Maximalt en per hushåll bör beviljas.

Flyttkostnader

Försörjningsstöd till flyttkostnader kan utgå om flyttningen är starkt motiverad av sociala, ekonomiska, eller medicinska skäl. Skäl kan exempelvis vara en nära anhörigs dödsfall, akut separation, tillökning i familjen eller stark social anknytning till annan ort. Brottsoffer ska särskilt beaktas vid bedömningen av bistånd till flyttkostnader.

Vid flyttning av arbetsmarknadsskäl ersätts kostnaden normalt av arbetsförmedlingen. Flyttkostnad kan beviljas om flyttning innebär ökade möjligheter för den enskilde att bli självförsörjande eller att det i övrigt leder till förbättrade sociala förhållanden (t.ex. för att få arbete och lägre bostadskostnad) och flyttningen inte kan bekostas med egna medel. Det beviljade biståndet ska i första hand gälla hyra av flyttbil inklusive kostnader för bensin och försäkring. Sökande ska själv ombesörja flytten. Den som på grund av funktionshinder eller andra skäl inte kan ombesörja sin flyttning på egen hand kan beviljas bistånd till flytthjälp genom flyttfirma. Inom kommungränsen anlitas i första hand Repa, i övriga fall ska sökande lämna kostnadsförslag från 3 flyttfirmor. Skälen till att sökande inte kan ombesörja flyttningen på egen hand ska styrkas genom läkarintyg eller intyg som behövs för bedömningen.

Bidrag till återflyttning till hemlandet kan i vissa fall sökas hos Migrationsverket. Framställan om bistånd till kostnader för redan verkställd flyttning, är att anse som betalning av skuld. Vid flyttning till annan kommun gäller förutom ovanstående även att den hjälpsökande på inflyttningsorten har tillgång till lämplig sysselsättning med utsikt till självförsörjning.

Fritidsutrustning

Bistånd kan utgå per termin till barnfamiljer vid långvarigt biståndsberoende. Bistånd kan även utgå till extrautgifter i samband med fritidsaktiviteter. Individuell prövning görs i dessa fall.

Glasögon/kontaktlinser

Ekonomiskt bistånd till glasögon utgår till faktisk kostnad om den är skälig. Bistånd till glasögon medges till sökanden om ögonläkare utfärdat recept på glasögon eller legitimerad optiker rekommenderat glasögon, Nordmalings kommun har avtal med Tobias Optik och Ur. Huvudregeln är att bistånd utgår till kostnad för standardglas, faktisk kostnad för synundersökning samt till bågar. Bistånd kan beviljas efter uppvisande av kostnadsförslag från optiker som styrker behovet av glasögon, och vad som ingår i begärt pris. Om det finns medicinskt behov av t.ex. särskild slipning eller behandling av glasen ska det framgå av intyget. Den extra kostnaden ska godtas om speciell slipning eller behandling är enda alternativet för att korrigera sökandens synfel. I det fall Kronofogden utmäter inkomsten ska den sökande i första hand göra upp en avbetalningsplan med dem.

Bistånd till kostnad för kontaktlinser ska utgå endast om det är det enda alternativet för sökanden och behovet är styrkt med läkarintyg. Den sökandes möjlighet att tillgodose behovet av glasögon genom försäkring bör alltid undersökas.

Hemtjänstavgift

Bistånd till hemtjänstavgift ska i regel inte utgå. Undantag kan göras vid tillfälligt behov av ekonomiskt bistånd eller vid särskilda omständigheter. Vid debitering av hemtjänstavgift görs beräkning från äldreomsorgen så att den enskilde alltid har ett skäligt belopp kvar till sina utgifter efter det att hyra och hemtjänstavgift har betalats, s.k. förbehållsbelopp. Den sökande ska när behov av försörjningsstöd föreligger hänvisas till att begära höjning av förbehållsbeloppet eller sänkt avgift när så är möjligt.

Hemutrustning

I de fall den enskilde helt eller delvis saknar hemutrustning ska behovet prövas med hänsyn till den sökandes ålder och framtida försörjningsmöjligheter. Sökande som beräknas bli självförsörjande inom rimlig tid ska endast beviljas mindre belopp till omedelbart nödvändig hemutrustning och hänvisas till möjligheten att införskaffa resterande hemutrustning när han/hon på egen hand kan tillgodose behovet. I första hand bör behovet tillgodoses genom begagnade möbler. Bistånd till grundutrustning, d.v.s. den hemutrustning som krävs för att ett hem ska fungera, beviljas om det finns särskilda skäl eller om behovet är akut och inte kan tillgodoses på annat sätt. I bedömningen ska även tas hänsyn till om den enskilde har haft möjlighet att planera inför flytten. Särskild hänsyn ska tas till barnfamiljers behov. Biståndet syftar till att den sökande ska kunna ta en lägenhet i besittning och innefatta möbler i kök och sovrum samt husgeråd. För barnfamiljer kan det även bli aktuellt med bistånd till möbler i vardagsrum. För att kunna bedöma behovet kan det ibland vara nödvändigt att göra ett hembesök.

Bistånd till löpande komplettering och reparation av befintlig hemutrustning ska vid behov beviljas till personer som varit långvarigt beroende av försörjningsstöd och som inte förväntas kunna tillgodose behovet med egna medel inom snar framtid. Vid skilsmässa kan under speciella omständigheter någon av parterna ha behov av kompletterande grundutrustning, som denne inte själv kan tillgodose. Bodelning ska då ha skett.

Ekonomiskt bistånd kan utgå till inköp av säng, lampor, köksbord och stolar för:

- en vuxen med 8 % av basbeloppet*
- två vuxna med 12 % av basbeloppet
- per barn med 3 % av basbeloppet

Ekonomiskt bistånd till husgeråd bestående av husgeråd, städartiklar, sängutrustning samt handdukar kan utgå för:

- en vuxen med 10 % av basbeloppet
- varje ytterligare person i hushållet med 4 % av basbeloppet.

Internet

Kostnad för bredbandsuppkoppling medges i regel ej, undantag kan göras där särskilda behov finns, så som barnfamiljer och studerande. I de fall bredbandsavgiften är lagd som en extra post på hyran men ej kan väljas bort bör kostnaden godtas.

Julklappspengar

För sökanden med långvarigt biståndsbehov kan ansökan om julklappspengar till barnen göras. Detta gäller både för hemmaboende barn och umgängesbarn. Beräkningen görs genom

* Prisbasbeloppet för 2010 är 42.400 kr

att fördubbla posten för fritid och lek för respektive barns ålder. Sökande som är i tillfälligt behov av försörjningsstöd beviljas inte julklappspengar.

Juridisk hjälp

Tre olika typer av avgifter kan bli aktuella för person med behov av juridiskt stöd. Dessa är självrisk till försäkring, rådgivningsavgift och rättshjälpsavgift för den som beviljats rättshjälp. I första hand ska den sökande utnyttja det rättsskydd som ingår i hemförsäkringen. Detta rättsskydd gäller t.ex. för tvister angående vårdnad och underhåll men inte för tvister som rör äktenskapsskillnad, upplösning av samboförhållanden eller bodelning. Rättshjälp ska normalt föregås av rådgivning hos en advokat. I vissa fall kan rättshjälp från staten beviljas om det finns behov av mer omfattande insatser av juridiskt ombud. Hjälpen prövas utifrån den enskildes ekonomi och är numera avsevärt begränsad.

Utomnordisk medborgare som sökt uppehållstillstånd men inte beviljats det får juridisk hjälp genom Migrationsverket i form av offentligt biträde, vilket regleras i utlänningslagen. Offentligt biträde beviljas i avvísings- och utvisningsärenden. Bidrag beviljas i normalfallet inte till juridisk hjälp, inklusive kostnader för rättshjälpsavgift.

Föräldrar med behov av samtal för att nå enighet i frågor om vårdnad och umgänge ska i första hand hänvisas till Familjecentralen. Om samtal vid Familjecentralen inte leder till avtal eller annan överenskommelse kan ekonomiskt bistånd till juridisk hjälp beviljas med kostnad för självrisk alternativt avgift för rådgivning eller rättshjälp. Försörjningsstöd till rättshjälpskostnader ska utgå även om samtal med familjerätten inte har skett om sådana samtal bedöms vara uppenbart olämpliga, t.ex. vid misshandel inom familjen (Se vidare handlingsplan för våldsutsatta kvinnor och män). Ekonomiskt bistånd till juridisk hjälp i familjerättsärenden som inte berör barn ska normalt ej beviljas.

Klädbidrag

Ekonomiskt bistånd utöver norm till kläder kan beviljas i särskilda fall, t.ex. av medicinska och rehabiliterande skäl. Individuell prövning ska göras utifrån sökandes behov och årtid. Maxbeloppet är 4 % av basbeloppet* per tillfälle.

Kosttillägg

Förutsättningen för att ekonomiskt bistånd till särskild kost ska utgå är att det finns ett läkarintyg som styrker sjukdom och som styrker merkostnader p.g.a. sjukdomen. Kostförstärkning kan beviljas utöver norm med maximalt 20 % av basbeloppet beräknat per månad. Information om merkostnader för specialkost finns på Konsumentverkets hemsida. Observera att Konsumentverket anser att diabetes inte medför några merkostnader eftersom dagens rekommendation för näringsriktig diabeteskost inte skiljer sig från de allmänna svenska näringsrekommendationerna. Det innebär att den som behöver äta bra mat som behandling för sin diabetes bör kunna göra det utan att betala mer än vad vanlig bra mat kostar. Om den sökande har väsentligt ökade matkostnader, ska möjligheten till handikappersättning undersökas.

Legitimationshandling

Kostnad för legitimationshandling ingår i begreppet ”skälig levnadsnivå”, varför bistånd vid behov bör beviljas.

* Prisbasbeloppet för 2010 är 42.400 kr

Läkarvård

Bistånd till avgift för läkarvård och behandling som ingår i högkostnadsskyddet beviljas till den faktiska kostnaden upp till gränsen för frikort. Endast vårdkostnader stämplade i högkostnadskort godtas. I och med att kostnad för sjukhusvistelse debiteras i efterhand, bör hänsyn tas till personens ekonomi under sjukhusvistelsen, när prövning om bistånd till vårdkostnad görs. Patientens egenavgift vid sjukhusvård utgör avgift för kost och logi. I princip ska bistånd inte ges till denna avgift eftersom den ungefärligt motsvarar posten för matpengar.

Rätt till bistånd gäller också för patientavgift för behandling som ordinerats av läkare och utförs av annan personal inom hälso- och sjukvården, t.ex. sjukgymnastik och psykologsamtal.

Medicin

Bistånd till medicin beviljas till den faktiska kostnaden upp till gränsen för frikort. Endast läkarföreskriven medicin godtas och endast egenavgiften som omfattas av högkostnadsskyddet. I undantagsfall kan bistånd utgå till medicin utom högkostnadsskydd. Observera att sökanden ska uppmanas att se till att eventuella arvodeskostnader som framgår på kvitto ska stämplas in i högkostnadskortet för sjukvård. Sökanden ska hänvisas till möjligheten att månatligen avbetala större belopp. Endast lägsta möjliga avbetalningsbelopp till Apoteksbolaget beviljas med undantag om den sökande förväntas vara långvarigt beroende av försörjningsstöd. I dessa fall kan hela beloppet beviljas för att undvika faktureringskostnader.

Plånböcker (förlorade)

Försörjningsstöd utgör ingen försäkring och ersätter ej förlorade pengar. Hemförsäkring kan omfatta rätt till ersättning för förlorade pengar efter självrisk. Detta ska kontrolleras. Den sökande ska uppvisa kontoutdrag från bank, som visar att han tagit ut den uppgivna summan vid uppgiven tidpunkt. Även kopia av polisanmälan ska bifogas till ansökan. Ansvarsfrågan prövas. Om den sökande varit oaktsam i sitt handhavande av plånbok eller pengar, föreligger ej rätt till bistånd.

Psykoterapi/psykoanalys

Behov av psykoterapi som är styrkt av psykiatrisk expertis inom landstinget faller inom ramen för landstingets ansvar, och beviljas därför inte i normalfallet. Det faktum att vården kan erhållas efter en viss väntetid är i normalfallet inte skäl för att socialnämnden ska anses skyldig att träda in. Att enskilda i vissa fall kan vara missnöjda med att de inte får den behandling de önskar inom hälso- och sjukvården får inte heller medföra att kommunerna tvingas ta över det ansvaret från landstingen. Vid ansökan om ekonomiskt bistånd till psykoterapi ska den sökande av den anledningen i första hand hänvisas till vårdcentral eller närmaste öppenpsykiatriska mottagning. Undantag kan göras för den som i en krissituation har behov av terapeutiska samtal och inte omedelbart kan erbjudas detta genom landstinget. Det ska stå klart att behovet är akut och att det kan få svåra konsekvenser för den enskilde om det inte tillgodoses. Dessa förhållanden ska vara styrkta med läkarintyg. Bistånd kan erbjudas i form av ett begränsat antal behandlingar hos legitimerad psyko terapeut till dess att landstinget kan överta ansvaret för behandlingen. Besked ska inhämtas från landstinget om när övertagande kan ske.

Semester/rekreation

Ekonomiskt bistånd till rekreation beviljas inte i normalfallet, men kan beviljas efter särskild prövning om starka sociala skäl föreligger. Undantag kan göras för barnfamiljer som haft behov av bistånd minst ett år och som inte beräknas få egna inkomster inom överskådlig tid. Behovet ska prövas utifrån barnets behov av miljöombyte och extra stödinsats. Bedömning av barnets behov ska göras av socialsekreterare som har god kännedom om familjen. Bistånd beviljas till skälig kostnad för hyra av stuga, resa till släkting e.d. Kostnaden ska vara rimlig i förhållande till vad barnfamiljer med låga inkomster i allmänhet har råd till.

Bistånd kan beviljas för barns lägerverksamhet eller kolonivistelse utan att det finns särskilda sociala skäl. Vid synnerliga skäl kan bistånd beviljas för barns skolresor. Rimligheten i biståndsnivån ska prövas i varje enskilt fall.

Spädbarnsutrustning

Bistånd till spädbarnsutrustning är främst aktuellt vid första barnets födelse och biståndet är maximalt 12 % av basbeloppet*. Bidraget avser att täcka barnvagn, säng med sängutrustning och grunduppsättning babykläder. Hälften betalas ut ca 3 månader före födseln och resterande betalas ut då barnet är fött. Behovet bör i första hand tillgodoses av begagnad utrustning. Behov av utrustning för ytterligare barn efter första barnet ska normalt täckas av utrustning från det första barnet. Bistånd till begagnad sittvagn kan beviljas om behovet inte kan tillgodoses genom försäljning av befintlig liggvagn.

Det är inte möjligt att nämna alla insatser eller behov som ingår i denna kategori. En individuell bedömning måste göras i varje enskilt fall.

Tandvård

Försörjningsstöd utgår till akut tandvård och annan tandvård som är nödvändig för den enskilde. I det fall Kronofogden utmäter inkomsten ska den sökande i första hand göra upp en avbetalningsplan med dem.

Akut tandvård

Med akut tandvård avses behandling som enligt tandläkarens bedömning måste utföras omedelbart. I sådana situationer kan kostnadsförslag inte inhämtas i förväg. Patienten ska själv betala den akuta tandvården, kontant eller mot faktura. Försörjningsstöd kan i efterhand utgå för kostnaden under förutsättning att den behandlande tandläkaren intygar att behandlingen avser akut tandvård.

Nödvändig tandvård

Försörjningsstöd till nödvändig tandvård kan dessutom utgå enligt SoL 4 kap 1 §. Vid bedömning av om tandvård ska beviljas måste hänsyn tas till den enskildes möjligheter att inom rimlig tid själv bekosta behandlingen. Försörjningsstöd kan utgå till behandlingar som utförs av följande skäl:

- Lindra värk eller smärta
- Att patienten ska uppnå godtagbar tuggförmåga
- Undanröja betydande sociala svårigheter
- Förhindra väsentligt försämrad tandstatus (inkluderar förebyggande åtgärder mot karies och tandlossning)

* Prisbasbeloppet för 2010 är 42.400 kr

Bistånd till nödvändig tandvård kan beviljas efter uppvisande av kostnadsförslag. Kostnaden för tandläkarens undersökning i samband med kostnadsförslaget ska inkluderas i biståndet men inte kostnad för uteblivande från besök. Nordmalings kommun har avtal med en så kallad förtroendetandläkare, kostnadsförslaget skickas vidare till denne som i sin tur granskar förslaget. Förtroendetandläkarens bedömning är av rådgivande karaktär, men bör tillmätas stor betydelse. En ansökan om ekonomiskt bistånd till narkos i samband med tandvårdsbehandling ska beviljas endast om synnerligen starka skäl föreligger. De åberopade skälen ska vara styrkta med intyg från läkare eller från den behandlande tandläkaren och förhandsprövat av tandvårdsstaben vid landstinget. Vid narkos kan även bidrag till hemresa med taxi medges.

För en del personer med vissa sjukdomsdiagnoser finns det möjlighet att från Försäkringskassan få förhöjd ersättning eller tandvård i nivå med sjukvårdsavgiften. Reglerna förändras över tid och det är viktigt att kontrollera med Försäkringskassan vilka grupper som omfattas. Enklast kan information hittas på www.fk.se. Det är vanligtvis tandläkaren som ansvarar för att ansökningar görs till Försäkringskassan.

Beslut om tandvård ska tidsbegränsas och får inte överstiga 6 månader, varefter nytt ställningstagande vid behov får tas. Det är viktigt att tiden anges i beslutet. Socialtjänstens beslut sänds till patienten och en kopia av beslutet översänds till behandlande tandläkare. Efter avslutad behandling sänds fakturan till socialtjänsten.

Tekniska hjälpmedel

Bistånd beviljas efter sedvanlig ekonomisk prövning till egenavgiften för läkarföreskrivna hjälpmedel som t.ex. hörapparat, batterier etc., om behovet inte kan tillgodoses via Landstinget eller Försäkringskassan.

Telefoninstallation

Löpande kostnader för telefon ingår i riksnorm. Bistånd till installationskostnader och öppning av nytt abonnemang godkänns enbart vid speciella behov. Andra billigare alternativ finns idag att tillgå. Depositionsavgift beviljas inte. Observera att kostnader för telefoninstallation på grund av intensivövervakning med fotboja inte ska beviljas då detta bekostas av kriminalvårdsmyndigheten.

TV

Bistånd till TV ska främst utgå till barnfamiljer om hushållet inte bedöms ha möjlighet att bli självförsörjande inom rimlig tid. Bistånd till TV kan också i vissa fall utgå till hushåll utan barn om hushållet bedöms ha särskilda behov av tillgång till TV t.ex. för att bryta isolering eller vid sjukdom. Biståndet avser alltid begagnad TV och då med max 5 % av basbeloppet*.

Umgänge

Den förälder som barnet är folkbokfört hos har rätt till underhållsstöd från Försäkringskassan om den andre föräldern helt eller delvis inte betalar underhållsbidrag.

Om du är skyldig att helt eller delvis betala tillbaka underhållsstöd till Försäkringskassan, har du också rätt att göra avdrag från återbetalningen när barnet bor tillfälligt hos dig. Du får göra avdrag om barnet bor hos dig minst fem dagar i sträck. Du får även göra avdrag för enstaka övernattningsnätter om barnet bor hos dig minst sex dagar under en kalendermånad, de dagarna

* Prisbasbeloppet för 2010 är 42.400 kr

behöver alltså inte vara i sträck. Avdraget för varje dag som barnet bor hos dig är 1/40 av det belopp du betalar till Försäkringskassan varje månad. Betalar du till exempel 1 273 kronor per månad, blir avdraget 31 kronor för varje dag ($1\,273/40 = 31$). Löser ni avdraget själva kan ni komma överens om ett annat belopp. Du anmäler själv avdraget till Försäkringskassan. Det finns en särskild blankett för att anmäla avdraget: "Avdrag när barnet bott tillfälligt hos dig". Tänk på att anmäla hela tiden som barnet varit hos dig på blanketten. Du måste också styrka att barnet bott hos dig, till exempel genom att den andra föräldern intygar det på blanketten. Ett barn som fyllt 18 år intygar själv. Har du nettoberäkning behöver du inte ansöka om avdrag varje gång ditt barn bor hos dig. Du kan få nettoberäkning om det finns en dom eller ett avtal som bestämmer hur många dagar ditt barn ska bo hos dig.

Förälder som uppbär försörjningsstöd och som barnet inte huvudsakligen bor tillsammans med och inte betalar något underhållsstöd erhåller tillägg för umgänge med dagsbelopp motsvarande riksnormens budgetposter för livsmedel, lek/fritid och hygien för aktuell åldersgrupp. Tillägg ges i den utsträckning som föräldern har umgänge med barnet/barnen. Vid umgänge under helger ska tillägg göras med de personliga kostnaderna i normen för två dygn. Om den andre parten uppbär försörjningsstöd ska motsvarande avdrag göras för denne vid längre umgänge till exempel vid lov. Avdrag för boendeföräldern görs ej vid sedvanligt umgänge varannan helg.

Umgängesresor

Utgångspunkten ska vara barnets rätt till umgänge med den förälder som barnet inte bor tillsammans med. Socialnämnden bör bevilja ekonomiskt bistånd till skäliga kostnader för att en förälder ska kunna umgås med sitt barn som bor på annan ort. Bistånd till umgängesresor kan beviljas i normalfallet högst en gång per månad och endast inom Sverige. *För barn som har umgängesförälder boende på orter längre bort än 50 mil, bör beviljas umgängesresa fyra gånger per år.* Båda föräldrarna har skyldighet att efter förmåga ta del i de resekostnader som är nödvändiga för att ett umgänge ska komma till stånd. Vid handläggning av ansökan om bistånd till umgängesresor ska umgängesintyg begäras in, eller dom från tingsrätten.

Växelvis boende

Vid växelvis boende, då barnet bor ungefär lika mycket hos båda föräldrarna, kan vardera föräldern ansöka om underhållsstöd hos Försäkringskassan. Detta inkomstprövas mot den sökande föräldern. Vid växelvis boende kan föräldern erhålla bistånd motsvarande de personliga kostnaderna för barnet/barnen den tid den eller dessa bor hos föräldern. Personliga kostnader utgår då ej till den andre föräldern. Båda föräldrarna kan räkna barnet som del i familjen vid beräkning av gemensamma hushållskostnader.

Övriga utgifter

Bistånd till andra behov som är nödvändiga för att den enskilde ska uppnå skälig levnadsnivå ska också utgå jml SoL 4 kap 1 §. Handläggaren ska i utredningen motivera varför biståndet är nödvändigt för att den enskilde ska uppnå skälig levnadsnivå. Vid inköp enligt ovan ska kvitto uppvisas på inköpt vara.

FÖRSÖRJNINGSSTÖD ENLIGT 4 KAP. 2 § SoL

Socialnämnden har enligt SoL 4 kap 2 § rätt att ge bistånd utöver 1 § om det finns skäl för det. Biståndet enligt 4 kap 2 § är sådant bistånd som inte är nödvändigt för att den enskilde ska uppnå skälig levnadsnivå. Bistånd enligt SoL 4 kap 2 § kan ges mot återbetalning. Vid beslut om bistånd utöver skälig levnadsnivå bör beslutet fattas med villkor om återbetalning om den enskilde bedöms ha möjlighet att återbetala inom rimlig tid.

Skulder

Ekonomiskt bistånd till skulder beviljas i regel inte. Undantag kan endast göras om det är enda möjligheten för sökande att uppnå skälig levnadsnivå och det bedöms nödvändigt för att uppnå resultat av rehabilitering eller om bedömningen görs att det skulle få allvarliga sociala konsekvenser för den enskilde om skulden inte betalas. Hänsyn ska även tas till om den enskilde hade varit berättigad till bistånd om en ansökan gjorts när skulden uppstod. Sökanden ska i första hand hänvisas till att göra en avbetalningsplan med fodringsägaren. Av betydelse för bedömningen är vilken typ av skuld ansökan avser. Sökanden med kontokorts- och bankkulder hänvisas till Kronofogdemyndigheten eller budgetrådgivare. Bistånd till betalning av kvarskatt eller privat lån utgår inte ens vid en genomgripande skuldsanering. Detta gäller även böter som är en straffpåföljd. Den enskilde ska i stället uppmanas att ansöka om avbetalning eller avskrivning av böteskulden. Ekonomiskt bistånd ska inte heller utgå till skuld på kapitalvara som är möjlig att återlämna eller skuld till släkt/vänner. Om den enskilde lånat pengar för att tillgodose behovet och undvika påminnelseavgifter och dyl. efter att kontakt tagits med socialtjänsten är det tillåtet och kan det inte betraktas som att behovet är tillgodosett på annat sätt. Om en skuld beviljas bör beloppet företrädesvis utbetalas direkt till borgenären under förutsättning att den enskilde lämnar sitt samtycke.

Barnomsorgsavgift

I första hand bör den som fått skuld på barnomsorgsavgift undersöka möjligheten till avbetalning. Hotas ändå barnet av uppsägning från sin plats i förskoleverksamheten och att det är viktigt att så inte sker ska ansvarig för förskoleverksamheten kontaktas. Har barnet av sociala skäl behov av platsen får den enligt skollagen inte sägas upp.

Hyses-, el- och telefonskulder

Vid bedömning av hyres-, el- och telefonskulder ska särskild hänsyn tas till barnfamiljer. Även andra faktorer såsom hälsotillstånd och sociala konsekvenser för hushållet ska beaktas. Har någon på grund av för låg inkomst ådragit sig en hyresskuld innan kontakt togs med socialtjänsten kan bistånd beviljas för den del av skulden som orsakats av den låga inkomsten. För att undvika ny hyresskuld bör möjligheten till autogirering av hyran undersökas. Hyresdel i beviljad komplettering bör betalas direkt till hyresvärd alternativt mot uppvisande av kvitto på tidigare månads hyresbetalning om den enskilde tidigare haft hyresskulder trots att medel beviljats. Bistånd till hyresskulder och elskulder i situationer då hushållet haft inkomster som borde ha varit tillräckliga för att betala hyran kan ges enligt SoL 4 kap 2 §. I annat fall bör den sökande under några månaders tid avbetala skulden med hela sin inkomst och under tiden uppbära matnorm från socialtjänsten.

Underhållsstöd

Sökande med svårigheter att betala underhållsstöd, ska hänvisas till advokat eller Försäkringskassa för utredning om jämkning av den löpande avgiften. Det finns möjlighet att ansöka om anstånd eller eftergift av skuld hos Försäkringskassan.

5. SÄRSKILDA GRUPPER AV SÖKANDE

Arbetslösa/arbetssökande

Förutsättningen för att försörjningsstöd ska utgå vid arbetslöshet är att den arbetslöse står till arbetsmarknadens förfogande och aktivt söker arbete efter sin förmåga. Vederbörande ska vara inskriven på arbetsförmedlingen samt kunna redovisa vilka arbeten som sökts i syfte att bli självförsörjande. *En arbetslös persons rätt till försörjningsstöd bedöms utifrån de ansträngningar denne gjort för att hitta ett arbete månaden innan. Kontakten med Arbetsförmedlingen måste skötas.* Arbetet med försörjningsstöd ska utgå från principen ”arbete/rehabilitering i stället för ekonomiskt bistånd”. Kraven på den enskilde när det gäller att stå till arbetsmarknadens förfogande och vara aktivt arbetssökande är högre för att rätt till försörjningsstöd än för att vara berättigad till arbetslöshetsersättning. Den som är arbetsför ska söka alla arbeten som hon/han har möjlighet att få, även utanför sitt eget yrkesområde. Vid sjukdom, missbruk eller andra hinder ska stöd- och behandlingsinsatser göras. Den sökande behöver vid sjukdom inkomma med aktuellt läkarintyg alternativt läkarutlåtande som styrker arbetshinder.

För den som har timanställning eller provisionsanställning m.m. med ojämna eller otillräckliga inkomster ställs kravet att vara aktivt arbetssökande under tiden för att på sikt bli självförsörjande. Försörjningsstöd ska i normalfallet inte utgå vid deltidsarbete om sökanden inte söker heltidsarbete.

I första hand ska den enskildes behov under arbetslösheten täckas av A-kassa eller Alfa-kassa. Om den arbetslöse inte har förvärvsarbetat i den omfattning som behövs för att ha rätt till A-kassa eller Alfakassa är han/hon berättigad till ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen om hans behov inte kan tillgodoses på annat sätt. Ansökan om försörjningsstöd på grund av inkomstbortfall i samband med byte av arbete ska i princip avslås. Vid hälsoskäl eller andra tungt vägande skäl kan undantag göras. Om det inte finns några särskilda skäl för undantag är huvudprincipen att försörjningsstöd inte ska kompensera för den avstängning från ersättning som det medför att säga upp sig på egen begäran. Den arbetslöse är då berättigad till försörjningsstöd fr.o.m. den dag rätt till arbetslöshetsersättning inträder. Om en arbetslös vägrar att ta lämpligt arbete eller avvisar arbetserbjudande eller arbetsmarknadsåtgärd från arbetsförmedlingen ska ansökan om försörjningsstöd avslås. Endast vid hälsoskäl eller andra tungt vägande skäl kan undantag göras.

Ytterligare krav kan enligt 4 kap 4 § SoL ställas på tre grupper av bidragsmottagare:

- ungdomar under 25 år.
- personer över 25 år som av särskilda skäl behöver insatser för att höja sin kompetens.
- studerande som följer en utbildning som finansieras med t.ex. studiemedel, men under studieuppehåll behöver försörjningsstöd.

Personer som inte bedöms stå till arbetsmarknadens förfogande i tillräcklig omfattning för att kunna beredas arbetsmarknadsåtgärd kan beredas arbetsträning genom s.k. arbetspraktik. Om någon som tillhör dessa grupper erbjudits, men utan godtagbart skäl tackat nej, kan fortsatt försörjningsstöd vägras eller nivån sänkas. Detsamma gäller för den som utan godtagbart skäl uteblir från praktiken eller annan kompetenshöjande verksamhet. Normalt dras 300 kr/dag av från försörjningsstödet de 2 första dagarna, därefter 180 kr/dag, vid upprepade frånvarotillfällen avslås ansökan.

Långtidsarbetslösa

Av kommunen anordnad praktik kan erbjudas till långtidsarbetslösa personer som har behov av arbetsträning och där Arbetsförmedlingens åtgärder är uttömda. Försörjningsstöd avslås om den enskilde utan godtagbara skäl avböjer erbjudandet. Arbetsplan bör upprättas tillsammans med den sökande om arbetslösheten blir längre än tre månader. Av arbetsplanen ska framgå vad socialnämnden respektive den sökande ska bidra med för att nå syftet med egen försörjning.

Egna företagare

Försörjningsstöd ska ej utgå till att finansiera affärsverksamhet varken direkt eller indirekt, ej heller till att reglera skulder som uppkommit i sådan verksamhet. Driver företagaren ett företag som inte lönar sig och ansöker om försörjningsstöd till sin och familjens försörjning kan ansökan avslås genom att hänvisa den enskilde till att antingen ta ut avtalsenlig lön eller ställa sig till arbetsmarknadens förfogande. Under en övergångsperiod kan det vara skäligt att komplettera med försörjningsstöd, om det rör sig om tillfälliga problem. Perioden bör inte överstiga tre månader. Drivande och finansiering av egna företag går utöver socialnämndens ansvar. Genom att bevilja försörjningsstöd till eget företagande sätts konkurrensen ur spel. Aktiebolag representerar även en realiserbar tillgång liksom vissa handelsbolag och enskilda firmor. I annat fall ska den sökande avregistrera firman hos patent- och registreringsverket och ställa sig till arbetsmarknadens förfogande. Om ett företag begärs i konkurs tillsätter tingsrätten en konkursförvaltare. De anställda vid företaget får statlig lönegaranti under 6 månader. Däremot har ägaren till företaget ingen lönegaranti. Kronofogden eller tingsrätten kan lämna upplysningar om vem som är konkursförvaltare och denne kan svara på frågor om lönegarantin. I tillfälliga och akuta situationer kan undantag göras och en egen företagare beviljas tillfälligt bidrag.

Föräldralediga

Föräldrapenningen ger föräldrar möjlighet att avstå från arbetet fr.o.m. 2 månader innan beräknad förlossning i sammanlagt 480 dagar. Under 390 av de 480 dagarna är ersättningen på så kallad sjukpenningnivå, det vill säga 80 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten (SGI). Om sökanden inte har någon SGI eller en låg SGI kan han eller hon få ersättning enligt grundnivån. Resterande 90 dagar kallas lägstanivåsdagar och ger en ersättning med 180 kronor per dag. Om den sökande genom socialförsäkringsförmåner helt eller delvis kan tillgodose sitt behov ska socialnämnden hänvisa honom eller henne till att ansöka om dessa. Vid föräldraledighet i samband med ett barns födelse innebär det att sökande ska hänvisas till att ta ut full ersättning (7 dgr/veckan) på sk SGI nivå. Undantaget är dock att den enskilde inte ska tvingas att utnyttja ersättningsdagar innan barnets födelse. Den enskilde bör kunna spara upp till fyra veckor föräldrapenning fram till det år då föräldrapenningen senast kan tas ut samt att båda föräldrarna ska kunna använda sig av sin möjlighet att vara hemma med barnet.

I god tid innan dagarna med lägstanivåersättning närmar sig ska planering för sysselsättning efter föräldraledigheten vara upprättad. Om barnomsorgsplats finns tillgänglig bör ledighet med lägstanivåersättning inte medföra självklar rätt till ekonomiskt bistånd.

Föräldrar med underhållskyldighet

Föräldrar har enligt 7 kap 1 § FB försörjningsplikt för sina barn tills dess att de fyller 18 år (21 år om de studerar på gymnasienivå eller annan grundutbildning). Barn som fyllt 15 år har rätt att själva söka ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen. I sådana fall ska inte ekonomiskt bistånd, annat än i undantagsfall, beviljas utan att det först utretts att föräldrarna

inte kan eller bör bidra till försörjningen. Utredningen kräver i allmänhet att kontakt tas med föräldrarna/vårdnadshavarna. Även i de fall föräldrarnas försörjningsförmåga är känd bör kontakt tas med föräldrarna innan ekonomiskt bistånd beviljas. Sekretess till skydd för en underårig gäller i förhållande till vårdnadshavaren om det kan antas att den unge lider *betydande* men om uppgift röjs (14 kap 4 § SekrL).

Gifta/Sambor

Gifta makar är enligt lagstiftning försörjningspliktiga gentemot varandra. Försörjningsplikten kvarstår även om makarna har skilda hushåll. Vid ansökan om ekonomiskt bistånd likställs två personer som sammanbor under äktenskapsliknande förhållanden med gifta makar. Sambor har en ömsesidig skyldighet att bistå varandra uppkommer redan när de flyttar samman om de har för avsikt att stadigvarande leva samman och att stödja varandra i bl.a. ekonomiskt hänseende. Detta innebär att om din make/maka/sambo inte står till arbetsmarknadens förfogande, eller fullföljer planering med handläggare på socialtjänsten kan det också inskränka din rätt till försörjningsstöd.

Vid separation gäller generellt att sammanboendet betraktas som upphört när den ena parten flyttat och mantalsskrivit sig på annan adress. Möjligheterna för parterna att försörja varandra de första månaderna i samband med separationen innan eventuellt underhåll för barnen och andra bidrag fastställts ska utredas. Gifta makar som separerat är underhållsskyldiga gentemot varandra under betänketiden enligt äktenskapsbalken.

Inskrivna på kriminalvårdsanstalt, rättspsykiatrisk vård, institution etc.

Intensivövervakning med elektronisk kontroll – s.k. fotboja

Det finns två kategorier av intensivövervakning med fotboja och rätten till ekonomiskt bistånd från socialtjänsten skiljer sig åt mellan dessa. Fotboja förekommer dels som påföljd vid korta straff och dels som ett led i frigivningsförberedelserna.

1. Personer som dömts till sammanlagt högst tre månaders fängelse kan ansöka om intensivövervakning som ett alternativ till fängelse. Grundtanken är att dessa personer vid korta straff ska kunna fortsätta arbeta, studera eller delta i rehabiliterande verksamhet. Den dömda jämförs med frivårdsklient och har rätt att fortsätta uppbära eventuell pension eller sjukpenning, dock inte a-kassa. Om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt har personen rätt till ekonomiskt bistånd från kommunen till sin försörjning under verkställigheten.
2. Personer som avtjänar fängelsestraff i lägst två år kan som ett led i frigivningsförberedelserna ansöka om verkställighet utanför anstalt med fotboja, i slutet av verkställigheten. Dessa personer är fortfarande inskrivna i anstalt och har inte rätt till ekonomiskt bistånd till sin försörjning, utan reglerna för inskrivna inom kriminalvården gäller.

Kriminalvård

Huvudprincipen är att kriminalvårdsmyndigheten svarar för alla kostnader fram till att den enskilde frigges villkorligt. Den som avtjänar straff vid kriminalvårdsanstalt har därför normalt inte rätt till bistånd enligt 4 kap 1 § SoL. Den intagnes familj kan däremot ha rätt till hyran. Folkbokföringskommunen är ansvarig för biståndsbehov som uppstår under eller i samband med frigivning. Om det ur rehabiliteringssynpunkt är olämpligt att den intagne riskerar att bli vräkt kan han/hon ha rätt till bistånd till hyresskuld eller till löpande hyror. Det är den kommun där bostaden är belägen som räknas som vistelsekommun och därmed ska pröva

biståndsansökan. Om strafftiden blir kortvarig (6 månader) ska bidrag kunna utgå till hyreskostnaden. Sökanden bör uppmanas att i första hand försöka hyra ut i andra hand. Folkbokföringskommunen har ansvar för försörjningsstöd under en övergångsperiod om 1 - 2 månader efter kriminalvård upphört enligt 16 kap 2 § SoL. Därefter har vistelsekommunen ansvaret.

När det gäller häktade personer vet man som regel i förväg inte hur lång häktningstiden kan bli. Har personen ifråga egen lämplig bostad och förutsättningen för bidrag föreligger, bör därför hyran beviljas i avvaktan på domen. Först då denna föreligger blir det möjligt att bedöma om fortsatt hyresbidrag ska utgå. Personer som är häktade, inklusive de som genomgår rättspsykiatrisk undersökning, får häktesbidrag från kriminalvården och ska inte beviljas fickpengar.

Placering genom socialtjänsten

Personer som beviljats heldygnsvård- eller behandling är berättigade till ekonomiskt bistånd på samma villkor som andra. Biståndet ska reduceras med kostnader den sökande inte har under vårdperioden. Den som är föremål för vård/behandling genom socialtjänsten måste ha tillgång till ett fullgott boende efter vårdtidens slut om eftervården ska lyckas. I vissa fall är det dock lämpligt att klienten byter bostad i samband med behandlingen. I andra fall är det lämpligast att klienten behåller sin bostad. Har han/hon inte egna medel till hyran under vårdtiden och andrahandsuthyrning inte bedöms lämplig har sökanden, i likhet med den som avtjänar ett straff, rätt till bistånd till hyra. Liksom för straffade bör hyrestiden maximeras till cirka 6 månader.

Rättspsykiatrisk vård

Den som genomgår rättspsykiatrisk vård eller är omhändertagen enligt smittskyddslagen har rätt till ekonomiskt bistånd på samma villkor som personer inskrivna för vård inom socialtjänsten. Observera att dömda till rättspsykiatrisk vård har kvar rätten till sjukpenning, pension, bostadsbidrag etc.

Institutionsnorm

Institutionsnorm beviljas vid placeringar av unga eller vuxna eller vid annat jämförbart boende, under vistelse på sjukhus, statens rättspsykiatriska klinik eller andra av länsstyrelsen godkända vårdinrättningar. När det gäller placering vid behandlingshem framgår av avtalet med socialnämnden vad som i övrigt ingår i placeringskostnaderna. Institutionsnorm utgår inte till anhållen, häktad eller till den som avtjänar påföljd inom kriminalvården. Institutionsnorm är försörjningsstöd där följande normposter ingår; lek och fritid, hälsa och hygien samt dagstidning, telefon och tv-avgift. Resor prövas separat.

Minderåriga föräldrar

Förälder har kvar sitt försörjningsansvar för underårigt barn även om den underårige själv blir förälder. Föräldrarna har däremot inget försörjningsansvar för sitt barnbarn.

Vid giftermål övertar maken försörjningsplikten för underårig eller gymnasiestuderande upp till 21 år. Om maken inte kan fullgöra sin försörjningsplikt (primär försörjningsplikt) har den underåriges föräldrar försörjningsplikt (sekundär försörjningsplikt enligt 10 kap. 3 FB).

Missbrukare

Om missbruksproblem är orsaken till svårigheter med självförsörjning, ska den enskilde medverka till att komma ifrån missbruket genom att delta i missbrukshandläggarens individuella handlingsplan och stödformer för att därigenom återfå arbetsförmågan och möjlighet till egen försörjning. Ungdomar under 25 år ska särskilt beaktas i detta avseende. Samverkan med missbrukshandläggaren *ska* ske och gemensam arbetsplan upprättas. Om den enskilde efter upprättad arbetsplan inte medverkar till att komma ifrån sina missbruksproblem och därigenom inte heller medverkar till att i framtiden bli självförsörjande föreligger inte rätt till ekonomiskt bistånd. Bistånd till boendekostnaden bör dock utgå för att missbrukaren inte ska bli bostadslös. Bistånd till matkostnaden kan också bli aktuellt då nödsituation uppstår. Reducerad norm kan då användas.

Anvisning till praktik eller kompetenshöjande verksamheter ska inte ersätta vård eller behandlingsinsatser för personer med allvarliga missbruksproblem. Åtgärden kan emellertid vara en lämplig förebyggande insats för en person som befinner sig i ett begynnande missbruk. Praktik eller kompetenshöjande verksamhet kan också användas som komplement till andra rehabiliterande insatser för missbrukare. Åtgärden ska då ingå i en arbetsplan/behandlingsplan som utarbetas tillsammans med missbrukaren.

Personer på genomresa eller tillfälligt besök i kommunen

Personer på genomresa betraktas som turister på semester. All semester ska vara planerad, således är huvudlinjen avslag på framställan om ekonomiskt bistånd. Om behovet bedöms inte kunna täckas på annat sätt bör vistelsekommunens ansvar vara begränsat till kostnad för hemresa och mat.

Personer 65 år och äldre

Personer 65 år och äldre som ansöker om försörjningsstöd ska hänvisas till Försäkringskassan för att ansöka om äldreförsörjningsstöd istället. Äldreförsörjningsstödet riktas till personer med ingen eller låg pension som är bosatta i Sverige för att de ska garanteras en viss lägsta levnadsnivå. Äldreförsörjningsstöd kan betalas ut från och med den månaden en person fyller 65 år och personer som är aktuella för ekonomiskt bistånd i form av försörjningsstöd ska i god tid uppmanas att lämna in ansökan till Försäkringskassan. Äldreförsörjningsstödet beviljas ej retroaktivt. En ny ansökan ska lämnas in var tolfte månad. Om försörjningsstöd beviljas i avvaktan beslut hos Försäkringskassan ska det återsökas.

Sjukskrivna

Den som på grund av sjukdom eller andra funktionshinder är arbetsoförmögen ska uppvisa läkarintyg som styrker arbetsoförmågan. Om behandlingsbehovet och arbetsoförmågan är långvarig ska ärendet aktualiseras i samarbete med sjukvården och försäkringskassan. Möjligheterna till sjukersättning eller aktivitetsersättning ska därvid beaktas för eventuell ansökan om sjukersättning.

Vid handläggning av ansökan från sökanden som tidigare uppburit sjukpenning/sjukersättning/aktivitetsersättning och den upphört trots pågående sjukskrivning, ska man skyndsamt utreda vilka insatser som är gjorda av andra myndigheter i ärendet.

Studierende

Huvudregeln är att vuxenstudierende ska klara sin försörjning genom de studiestöd som utgår genom ex. CSN. Undantag kan göras för en nödsituation då reducerat försörjningsstöd kan beviljas. Den enskilde ska ha sökt både bidrags och lånedelen av studiestödet samt inte avbrutit en anställning för att börja studera. Synnerligt starka arbetsmarknadsmässiga skäl kan komma ifråga t.ex. vid läs- och skrivsvårigheter eller långvarig arbetslöshet. Studierna ska då vara en del i gemensam arbetsplan mellan arbetsförmedlingen och socialnämnden. Utbildningen bör vidare var yrkesinriktad och bedömas medföra avsevärt förbättrade möjligheter för den enskilde att ordna sin försörjning med eget arbete. Den studerandes maka/make/sambo och barn har normalt rätt till tillfälligt ekonomiskt bistånd om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt. Behöver familjen bidrag under längre tid bör den studerande söka arbete för att kunna försörja sin familj.

Barn och ungdom upp till 21 år, som under grundskole- eller gymnasieutbildning bor i föräldrahemmet medräknas vid beräkning av ekonomiskt bistånd för familjen.

Studier på grundskolenivå, SFI eller med aktivitetsstöd

Undantag från huvudregeln är vidare att kompletterande bistånd utgår efter sedvanlig prövning vid:

- grundskolestudier t.o.m. årskurs 9 för arbetslösa (den sökande ska ha sökt bidragsdelen av studiestödet). Samråd ska ske med arbetsförmedling för samordning av insatser.
- studerande med aktivitetsstöd (arbetsmarknadspolitisk åtgärd)
- heltidsintroduktion för flyktingar eller invandrare.

Möjligheten att få bidragsdelen i studiemedel eller aktivitetsstöd ska alltid undersökas. Då studier beviljats bör även skäliga kostnader för inköp av begagnad studielitteratur beviljas. Studierna ska ingå i en planering tillsammans med handläggare vid socialförvaltningen och arbetsförmedlingen. Studerande som inte är berättigad till studiebidrag kan erhålla försörjningsstöd till sin försörjning om studierna ingår i en planering. Vid olovlig frånvaro dras 300 kr/dag av från försörjningsstödet de 2 första dagarna, därefter 180 kr/dag, vid upprepade frånvarotillfällen avslås ansökan.

Studerandes feriearbete

Studiemedel till vuxenstudierende är avsedda att täcka levnadsomkostnader under den tid som terminen avser (framgår av beslutet från CSN). Högskolestuderande har inget uppehåll mellan höst- och vårtermin och ska därför inte beviljas försörjningsstöd för studieuppehåll då. För övriga studerande kan reducerat försörjningsstöd till matpengar och ev. januarihyra beviljas för studieuppehåll över jul och nyår.

Under ferierna förväntas den studerande aktivt söka feriearbete för att klara sin ekonomi under studieuppehållet. Det förutsätts att de studerande börjat söka feriearbete i god tid före terminens slut. Om man trots aktivt arbetssökande inte erhåller feriearbete kan den studerande dock vara berättigad till bistånd. De första 30 dagarna ska försörjningsstödet vara reducerat. I det reducerade försörjningsstödet ingår matpengar och eventuell hyra som förfaller till betalning under perioden. Motivet till reduceringen är att biståndet ska anses tillfälligt i avvaktan på lön från feriearbete samt att en månad är normalt den tid man får vänta på inkomst. I de fall den sökande väntar löneutbetalning ska försörjningsstödet utgå mot återkrav enligt 9 kap 2 § SoL. Om behov kvarstår efter de första 30 dagarna beviljas fullt försörjningsstöd. Inkomster från extraarbete som utbetalas under månaden innan studierna

avslutas ska räknas som inkomst inför uträkning av behovet första biståndsmånaden. Enligt 4 kap 4§ SoL får socialnämnden begära att studerande under studieuppehållet ska delta i anvisad praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet. Samråd ska ske med länsarbetsnämnden.

Ungdomar under 18 år (21 år om de studerar) som inte bor i hemmet

Föräldrarna är skyldiga att försörja den unge även om han/hon flyttat hemifrån. Barnbidrag, förlängt barnbidrag och studiebidrag ska komma den unge till godo. Om dessa förmåner inte täcker den unges behov och föräldrarna saknar förmåga att bidra till den unges försörjning kan i undantagsfall och efter särskild prövning bidrag utgå. Ansökan om extra studietillägg ska göras hos CSN vid gymnasiestudier.

Utländska medborgare

En utländskt medborgare får inte uppehålla sig i Sverige mer än tre månader från inresan utan att ha uppehållstillstånd. Utländska medborgare som är bosatta i Sverige eller som har kommit hit för att bosätta sig har samma rätt som svenska medborgare. En förutsättning är att man stadigvarande vistas i landet och har uppehållstillstånd. Utländska medborgare som tillfälligt befinner sig i Sverige, t.ex. turister eller affärsresande, och hamnar i en nödsituation, hänvisas till polisen eller till det egna landets ambassad eller konsulat.

Har personen vistats i Sverige längre än tre månader utan tillstånd, ska personen hänvisas till polismyndighet så att en ansökan om uppehållstillstånd (UT) kan ske. Enligt 6 kap 1 och 2 §§ utlänningsförordningen har socialtjänsten skyldighet att underrätta polismyndighet att utlänning vistas i riket mer än tre månader utan tillstånd. Efter erhållet tillstånd likställs personen med svensk medborgare (Svenska Kommunförbundets cirkulär 1994:229). I princip föreligger dock rätt till bistånd i en nödsituation och kommunen är skyldig att pröva biståndsbehovet i de fall behovet inte kan tillgodoses på annat sätt. Medborgare i de nordiska länderna ska dock beaktas på samma sätt som svenskar eftersom Sverige har konvention med dem när det gäller rätten till förmåner. Dessa personer kan således beviljas medel till hemresa. Tar resan längre tid än 4 timmar bör även bidrag till måltid beviljas.

Medborgare inom EU

För utländska medborgare i EU-land gäller särskilda regler som innebär att kravet på permanent eller tillfälligt uppehållstillstånd enligt utlänningslagen inte gäller för dem. Bestämmelser om EU-medborgare återfinns istället i utlänningsförordningen som reglerar EU-medborgares rätt att vistas i landet. En förutsättning är dock att man har ekonomiska medel till sitt uppehälle. Arbetssökande kan vistas i Sverige tre månader med sin arbetslöshetsförsäkring från hemlandet.

Om någon uppehåller sig i landet mindre än tre månader ska personen återvända till sitt hemland om denne inte har tillräckliga medel att försörja sig. Polisen ska, om den får kännedom om att personen inte har tillräckliga medel, verkställa avvisningen. Socialtjänsten kan hänvisa den enskilde till polisen för att han/hon ska kunna få hjälp till hemresan som enligt gällande avvisningsregler ska ske på statens bekostnad i de fall medel för hemresan saknas.

Kostnader för pass, uppehållstillstånd samt svenskt medborgarskap beviljas inte.

Asylsökande

Sedan 1994 regleras asyl och UAT (uppehålls- och arbetstillstånd) sökandes rätt till bistånd genom lagen om mottagande av asylsökande (LMA). Lagen omfattar alla asylsökande. Asylsökande ska alltid hänvisas till migrationsverket som beviljar bistånd i form av dagersättning enl. LMA.

De som söker tillstånd genom anknytning förutsätts försörjas av sina anhöriga i väntan på tillstånd. Kommunen ansvarar för gruppen *övriga som sökt uppehållstillstånd* i Sverige och omfattas av 1 § punkt 3 i LMA, dvs. ”har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige och av särskilda skäl medgetts rätt att vistas här medan ansökan prövas”. Det är Migrationsverket som beslutar om detta. Personer som omfattas av LMA har inte rätt till bistånd enligt 4 kap 1§ SoL för förmåner av motsvarande karaktär, vilket inte kan överklagas.

Rätten till bidrag upphör när uppehållstillstånd beviljas eller när ansökan om uppehållstillstånd avslagits och när beslut om avvisning finns. Skälig tid för verkställighet av avvisningsbeslut ska dock ges.

Socialbidragstagare som sammanbor med asylsökande

Sökande som sammanbor med asylsökande skall kunna uppvisa att deras sambo sökt asyl och ej uppehåller sig i landet illegalt.

Socialbidragstagare normberäkning:

Livsmedel sambonorm

Kläder sambonorm

Lek och fritid sambonorm

Hälsa och hygien sambonorm

Förbrukningsvaror sambonorm

Dagstidning, etc. sambonorm

Hushållsel ensamstående

Hemförsäkring ensamstående

Skälet till att vissa poster räknas som för ensamstående är att i asylbidraget ingår ingenting till bostadsrelaterade kostnader, varför dessa helt får ligga på den sammanboende. Av samma anledning läggs hela hyran på den av de sammanboende som inte är asylsökande. Om den sammanboende är försörjningsskyldig mot den asylsökande och har inkomster över bidrag plus asylbidrag, kan avslag på asylbidrag ges. Om inkomsterna understiger detta belopp ska asylbidrag beviljas med mellanskillnaden.

6. ÅTERBETALNING OCH BEDRÄGERI

Återbetalning

Socialnämnden får återkräva ekonomiskt bistånd om den enskilde erhållit detta, om det lämnats som förskott på en förmån eller ersättning. Även ekonomiskt bistånd enligt 4 kap 2§ kan återkrävas. Socialnämnden ska vid utbetalning av biståndet informera den enskilde om att det är ett förskott på social förmån eller att biståndet är förenat med återbetalningsskyldighet. Beslutet ska vara skriftligt och innehålla uppgifter om den eller de omständigheter som utgör grund för återbetalning.

Socialnämnden ska vara restriktiv med att upprätta fullmakt på kommande förmån av typen lön eller A-kassa. Detta eftersom den enskilde när som helst kan återta fullmakten och att socialnämnden är skyldig att kontrollera med den enskilde om nämnden får tillgodogöra sig beloppet när fordran förfaller d v s den enskilde kan klara sin försörjning utan att själv ta del av beloppet.

Biståndsmottagaren ska även underteckna en överenskommelse om återbetalning. Om klienten inte återbetalar det utgivna biståndet kan enligt 9 kap 3 § SoL talan väckas hos länsrätten inom 3 år. Om betalningsförmåga saknas kan framställan ställas till socialnämnden att enligt 9 kap 4 § besluta om att helt eller delvis efterge ersättningsskyldigheten. Finner länsrätten att den enskilde har återbetalningsförmåga kan länsrättens utslag medföra utmätning i lön eller social förmån. Krav förenat med villkor bör endast förekomma i undantagsfall. Till exempel "krav i fastighet vid försäljning" eller "när sökande fått kommande arv, bodelning" innebär att ärendet inte kan underställas länsrätten förrän villkoret är uppfyllt. Uppfylls inte villkoret inom 3 år preskriberas socialnämndens fordran. Däremot kan talan föras hos länsrätten om återkravsbeslutet är formulerat: "mot återbetalning enligt upprättad avbetalningsplan", "bevakning i fastighet", eller bevakning i annan dylik tillgång. När länsrättens beslut föreligger gäller sedvanlig tioårig fordringspreskription. Det anses viktigt att samhället förhåller sig neutralt vid arbetskonflikt, varför försörjningsstöd som utgår under konflikt bör vara återbetalningspliktig. Återbetalningsskyldigheten gäller inte försörjningsstöd som utbetalats till den enskildes make, maka eller barn, utan enbart den som är indragen i arbetskonflikten och om bidragsbehovet är orsakat av den samma.

Återkrav

Om en enskild lämnat oriktiga eller vilseledande uppgifter eller undanhållit uppgifter som kan påverka biståndsbedömningen ska polisanmälan för försök till bedrägeri övervägas (se efterföljande rubrik nedan). Även felaktig utbetalning eller för mycket utbetalt bidrag kan krävas tillbaka av sökanden. Beslut om återkrav fattas av nämnden och talan om återkrav får därefter föras hos länsrätten.

Återsökning hos försäkringskassan enligt AFL

Lagstöd finns i lagen om allmän försäkring (AFL 17 kap 1§ andra stycket). Kommunen ska återsöka bistånd som den enskilde beviljas under den tid försäkringskassan prövar om förmån som kan komma att utbetalas retroaktivt. Villkoret är att den enskilde för motsvarande period i väsentlig mån fått sin försörjning genom ekonomiskt bistånd från kommunen. För att kommunen ska kunna återsöka utbetalt bistånd i form av retroaktiv periodisk ersättning får kommunen inte använda fullmakt eller lägga upp återkrav. Biståndet ska enligt AFL ha getts utan villkor om återbetalning för att kommunen ska kunna återsöka beloppet. Den enskilde ska givetvis vara informerad om att utbetalt belopp kommer att återsökas hos försäkringskassan

Bidragsbedrägeri

I socialtjänstlagen finns inga bestämmelser om hur socialnämnden ska förfara vid bedrägeri i samband med erhållandet av ekonomiskt bistånd. Är det uppenbart eller finns misstanke om att oskäligt högt bidrag utgivits på grund av bedrägliga uppgifter är huvudregeln att polisanmälan ska göras. Underlag till beslut om att göra eller underlåta att göra polisanmälan ska föreläggas IFO-chef. Som underlag ska ligga en utredning som redovisar samtliga förhållanden av betydelse och orsaken till att socialbidrag utgivits. Samtliga handlingar av betydelse för ärendet såsom underskriven ansökningsblankett, ekonomisk redovisning, kopia på verifikationer m.m. bifogas. IFO-chefen är inte skyldig att vare sig anmäla den misstänkte eller föra skadeståndstalan mot honom. Ett övervägande om konsekvenserna av en polisanmälan för fortsatt behandling eller kontakt kan i vissa fall göras. Är det sannolikt att en polisanmälan medför att en planerad eller påbörjad behandling inte kan genomföras och om det misstänkta bedrägeriet är av mindre omfattning, kan polisanmälan underlåtas. Ett annat skäl som kan tala mot en polisanmälan kan vara att den enskilde uppenbarligen inte förstått att han/hon gjort sig skyldig till ett olagligt handlande.

Det förhållandet att någon uppburit bistånd på felaktigt sätt, får inte leda till att bedömningen av fortsatta ansökningar om bistånd får inslag av sanktionstänkande. Föreligger i fortsättningen biståndsbehov ska det givetvis prövas i enlighet med biståndets regler.